Nr 4 / 2011

dialog

MED KUNSKAP OCH INSPIRATION FRÅN KOMMUNINVEST

”Stort intresse för den svenska samarbets-modellen”

Lars M Andersson, **arkitekten bakom Kommuninvest engageras runt om i världen för att berätta om Framgångsmodellen för kommunalt finanssamarbete**

Innehåll

Vd har ordet ..... sid 2

En gränslös idé. Ett samtal med arkitekten bakom Kommuninvest ..... sid 3

Stabilitetsavgiften – en betydande kostnadspost .. sid 7

Derivat. Massförstörelsevapen eller verktyg för flexibel skuldförvaltning? ..... sid 8

Storinvestering av Bollnäs Energi AB ..... sid 10

Rapport från Finansseminarierna 2011 ..... sid 14

Angeläget med forskning om den kommunala sektorns finansiering ..... sid 22

Kunskaps- och erfarenhetsutbyte i fokus för kommunalt finansnätverk ..... sid 24

Nytt från upplåningen ..... sid 27

Dags för 2012 års medlemssamråd ..... sid 28

I mål – samtliga medlemskommuner och landsting har nu tagit beslut om att anta avtalen ..... sid 30

Employment Branding .... sid 31

Dialogs ekonomiskola .... sid 36

Kommuninvest Dialog. Utgiven av: Kommuninvest i Sverige AB (publ), Box 124, 701 42 Örebro. Besöksadress: Fenixhuset, Drottninggatan 2. Tel: 010-470 87 00. Fax: 019-12 11 98. Hemsida: www.kommuninvest.se E-post: fornamn.efternamn@kommuninvest.se
Ansvarig utgivare: Tomas Werngren,VD.
Redaktör: Anitha Holmberg.
Foto: Pöhner Bild AB (där inget annat anges).
Text: Liljedal Communication AB och BBD Corporate Communications AB.
Grafisk form: Liljedal Communication AB.
Tryck: Prinfo Welins Tryckeri, Örebro, november 2011.

KOMMUNINVEST 25 ÅR

KOMMUNINVEST

Dialog trycks på papper Cocoon Silk, vilket är ett papper av 100% returfiber. Det är licensierat för EU-blomman och uppfyller Svanenkraven. Det är FSC-certifierat och en miljödeklarerad produkt. Tillverkaren är miljöcertifierad (ISO 14001). Dialog klimatkompenseras av Kommuninvest.

KLIMATKOMPENSERAT PAPPER

Kommer tid så kommer råd

”Kommer tid så kommer råd”, de orden sa alltid min mormor när hon inte kunde göra något åt ett bekymmer. Jag skulle önska att kapitalmarknaden förstod den meningen bättre. De senaste veckornas komedi med helger där marknaden förväntar sig en snabb lösning på en finansiell obalans som byggts upp under 10 år är svår att förstå. Min mormor menade dock inte att man skulle låta saker bero utan bara att man skulle bry sig om det man kan göra något åt och inte bekymra sig för det man ändå inte kan påverka.

Det är uppenbart att Sverige och svenska kommuner går stärkta ur krisen men skuldsättningen ökar nu för första gången på många år. Räknar vi dessutom in pensionsskulden och ökningen av den så uppgår den kommunala skuldsättningen till mer än 25 % av BNP. En utveckling som inte är alarmerande men värd att hålla under uppsikt.

För Kommuninvest är fortfarande kapitaliseringen den stora utmaningen då utvecklingen är mycket klar, ökade krav på buffert för att klara ökade kreditrisker. Vår utlåning räknas som så gott som riskfri och vårt fokus är koncentrerat på likviditetshanteringen. Vi sover dock gott då vi inte har några placeringar mot grekiska, italienska, portugisiska eller irländska stater eller banker. Vi har extra bevakning och kontroll på franska banker samt Spanien som stat, där en mindre del av vår likviditet är placerad. I huvudsak är vår placering inriktad på stater eller institut som är garanterad av dessa.

Fler och fler upptäcker nyttan med Kommuninvest. Nu välkomnar vi Nyköpings kommun och Gislaveds kommun som har anslutit sig till Sveriges största interkommunala samarbete. Utlåningen har ökat kraftigt och vi har passerat en milstolpe då vår utlåning har passerat 150 miljarder under 2011.

Tråkigare är dock att när ni läser det här så har utslaget i vår tvist med Helsingborgs kommun troligtvis kommit eller kommer å det snaraste. Jag kan bara beklaga situationen och oavsett utslag finns det bara förlorare i en rättsprocess där en kommun försöker få 265 kommuner och landsting att stå för kommunens misstag. Men som sagt kommer tid så kommer råd.

Jag önskar alla läsare
Glad jul och Gott nytt år!

TOMAS WERNGREN
Verkställande direktör

EN GRÄNSLÖS IDÉ

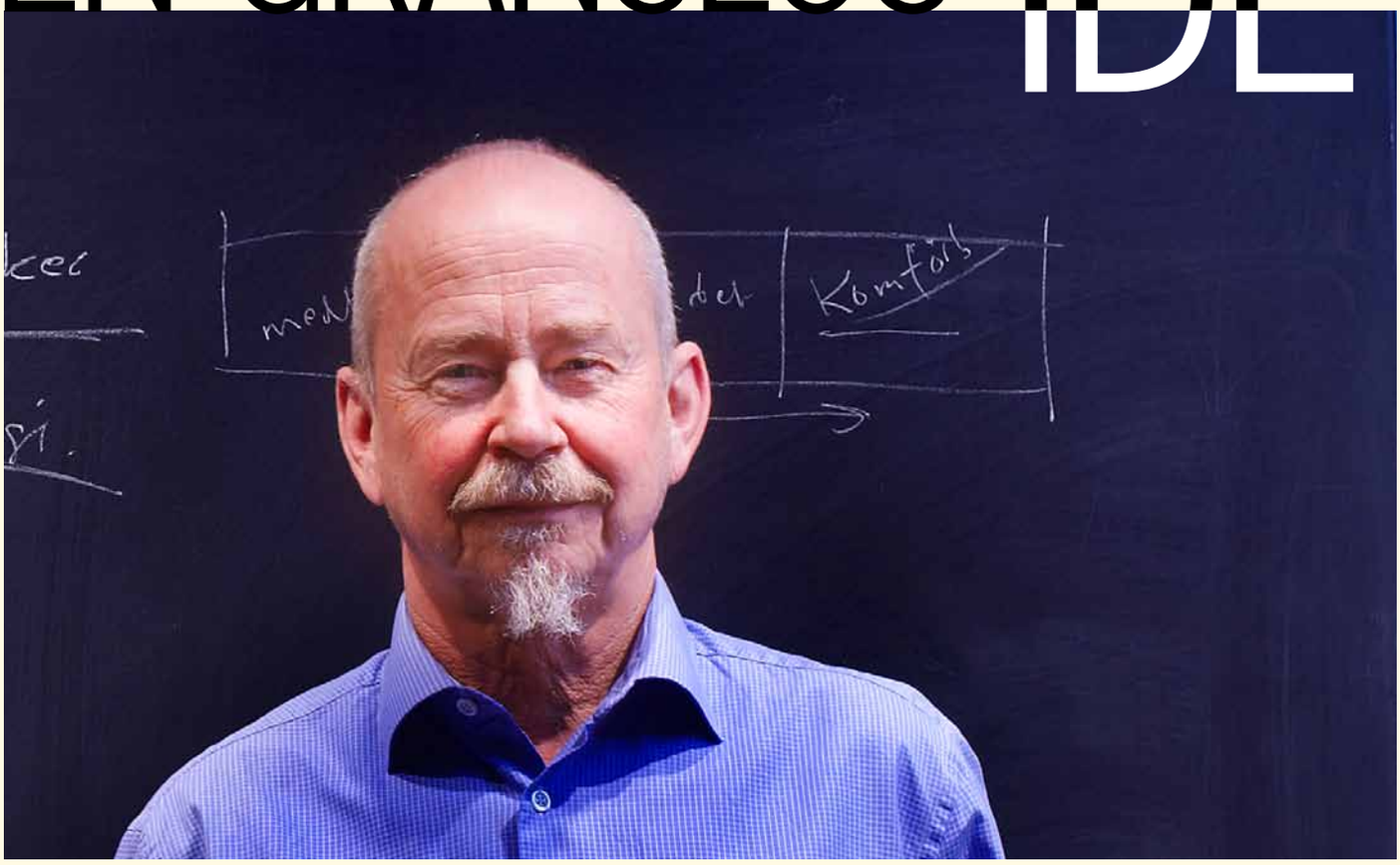

Intresset för att samverka kring kommunal finansiering verkar just nu vara större än någonsin tidigare. En person som engageras runt om i världen för att berätta om hur det går till är Lars M Andersson. Det är inte så konstigt. Lars var arkitekten bakom svenska Kommuninvest, som startades 1986.

Dialog träffade Lars för ett samtal kring idén som bygger på att man får bättre lånevillkor tillsammans än var och en för sig.

I december 2011 besöker Lars M Andersson England för att berätta om hur Kommuninvest byggdes upp i Sverige. Med sig har han Kommuninvests vice VD Maria Viimne. ”Engelska kommuner har fått en markant neddragning när det gäller statsbidrag sedan den nya koalitionsregeringen tillträdde”, berättar Lars. ”Totalt har statsbidragen till kommunerna när det gäller drift och investeringar minskat med 27 procent. Tittar vi specifikt på statens bidrag till kommunala investeringar, har dessa halverats.” Lars sätter den nya verkligheten i ett perspektiv, när han pekar på att en svensk kommun i genomsnitt finansierar 80 procent av sin verksamhet genom egna skatter och 20 procent genom statsbidrag. I England har det varit precis tvärtom. 80 procent av en kommuns ekonomi har baserats på statsbidrag. Inte undra på att England nu är intresserade av finansiella lösningar av det slag som Kommuninvest representerar.

ENGELSKA TRADITIONER ...

För engelska kommuner har det varit vanligt att låna till investeringar via ett statligt låneinstitut som heter Public Work Loan Board (PWLB). En annan wfinansieringslösning är Public Private Partnership (PPP), det som på svenska kallas Offentlig Privat Samverkan (OPS). Den senare modellen innebär att privata företag tillhandahåller finansiering av ett projekt som en del av ett helhetsåtagande, där till exempel även projektering, byggande och drift kan ingå. Men räntorna för PWLB-lånen har stigit och PPP-modellen har ifrågasatts, bland annat för att ha en otydlig ansvarsfördelning och brist på offentlig insyn.

... OCH NYA IDÉER

Sammantaget innebär utvecklingen att en del blickar har riktats mot andra finansieringslösningar som till exempel dem som Kommuninvest representerar – Local Government Funding Agencies (LGFA). Tankesmedjan New Local Government Network har kontaktat Lars M Andersson för att få information kring Kommuninvests modell. I somras var han i England och föreläste i ämnet.

Det engelska kommunförbundet har också initierat en förstudie när det gäller möjligheten att starta en liknande verksamhet som Kommuninvests. Det är viktigt att tidigt i en sådan process se över det juridiska regelverket, menar Lars. ”Ofta är frågorna aldrig tidigare ställda, eftersom modellen inte har funnits. Då är det viktigt att de personer som ska ta ställning i juridiska frågor ser lösningar och inte enbart problem.”

STORT INTRESSE FÖR DEN SVENSKA SAMARBETSMODELLEN I FRANKRIKE

Frankrike har fler än 37 000 kommuner och har varit intresserade av den svenska modellen i mer än ett decennium. 2010 tog processen fart i och med att Frankrikes åtta olika kommunförbund bildade en förening med uppgift att studera modeller för kommunfinansiering. En upphandling av konsulter genomfördes. I den konsultgruppen som valdes ut ingår bland andra det internationella redovisnings- och rådgivningsföretaget Ernst & Young samt HSBC, som är en av världens största banker. Och svenska AB Mårten Andersson Productions, med en anställd – Lars M Andersson.

Konsultgruppens rapport till beställarna resulterade i tummen upp. Bland annat har man berört ett antal ämnesmoduler som Lars listat. Exempel är juridik, kapital, ledning, kreditvärdighet, organisation, redovisning och finansiella metoder.

MÖJLIG FRANSK START 2012

För att skapa Kommuninvests motsvarighet i Frankrike krävs en lagändring. Och den är på gång. Lars M Andersson tror att efter ordentliga förberedelser och intensiva kontakter med departement, ministrar och personer i presidentens närhet, kan verksamheten vara igång andra halvåret 2012. Processen har varit effektiv, menar Lars. Faktum är att vissa kommuner redan har reserverat sitt förmodade andelskapital i 2012 års budget.

En iakttagelse som Lars har gjort är att det i Frankrike finns en stark koppling mellan central och lokal politik. I franska senaten, parlamentets första kammare, sitter många kommunalpolitiker. Och lokala borgmästare är inte sällan även rikspolitiskt aktiva på hög nivå. Till exempel är borgmästaren i staden Bordeaux även Frankrikes utrikesminister. Denna närhet mellan lokal- och centralsamhälle under-

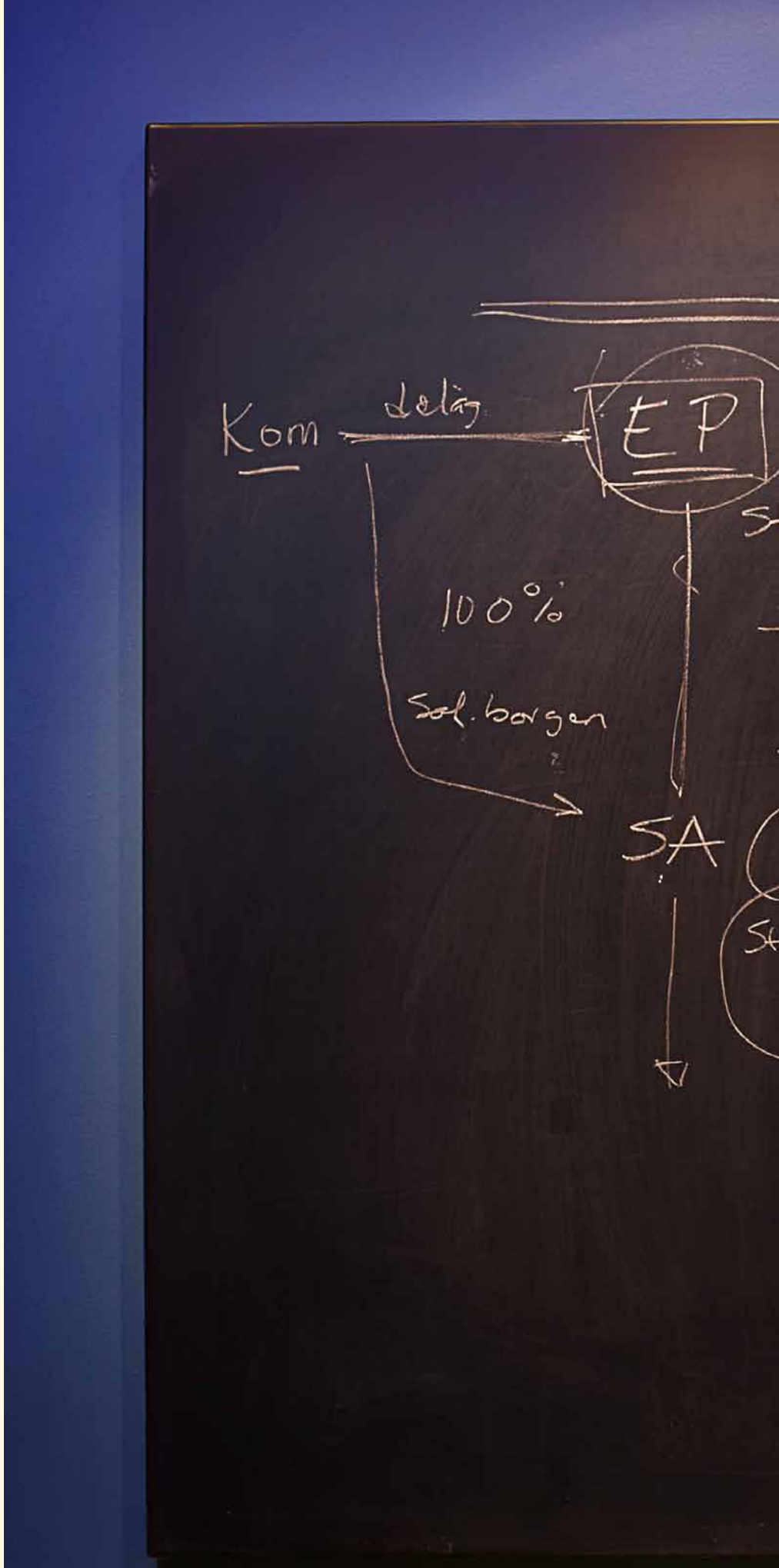

Lars M Andersson har haft internationella konsultuppdrag kring finansiella samverkansmodeller sedan början av 1990-talet. Han har varit en stadig talare på Euromoney-seminarier de senaste 15 åren.

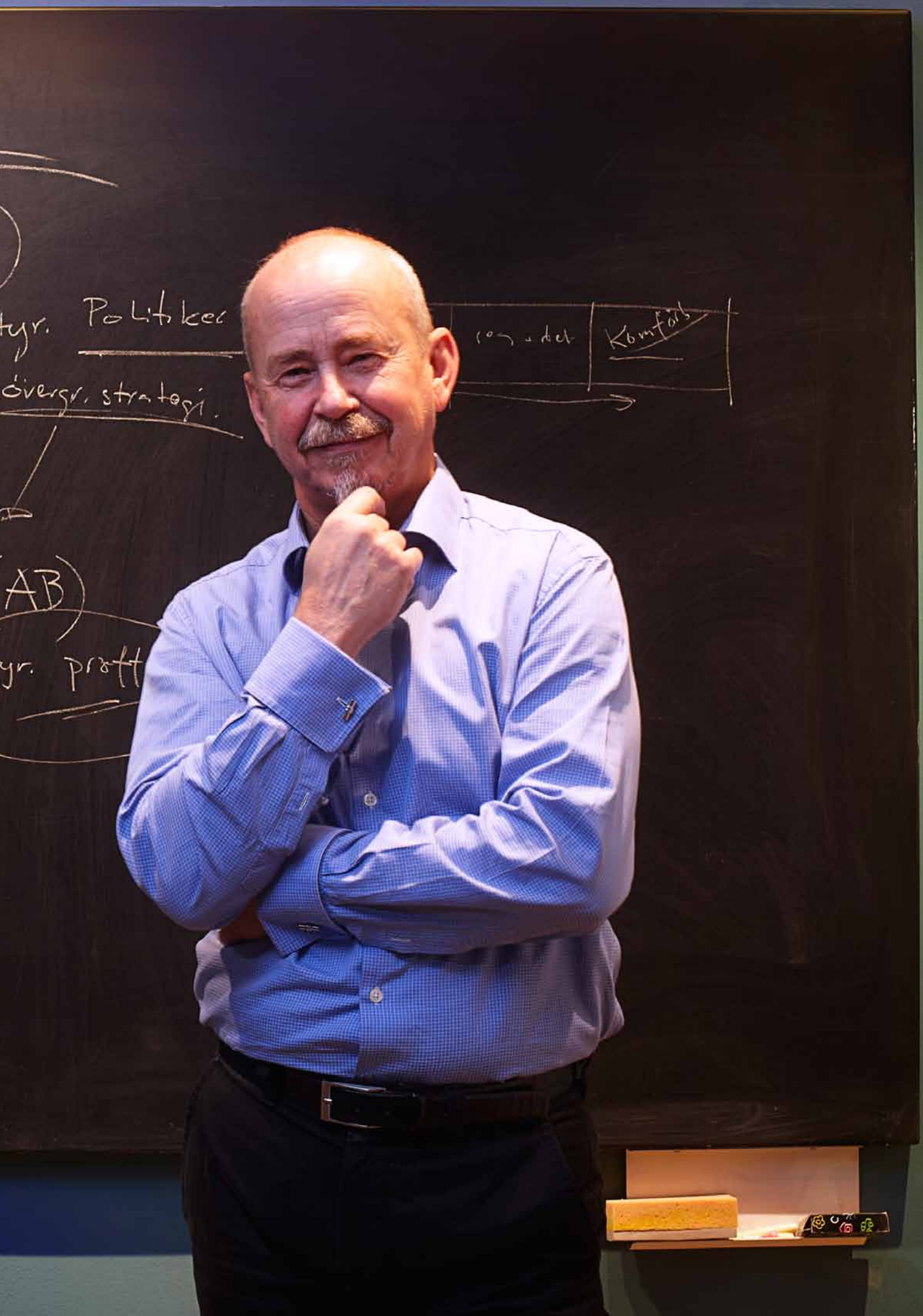
Politiker
övergr. strategi
AB
Komfort

Foto: Lars M Andersson

Det var på Mucha Café, 227 Boulevard Saint-Germain i Paris, som många samtal fördes kring en ny finansieringsmodell för franska kommuner.

lättar processen i denna fråga, tror Lars.

Han har inte heller uppfattat några partipolitiska eller ideologiska motsättningar när det gäller det franska projektet.

ÄVEN ORGANISATIONS- OCH STYRELSEMODELLEN ÄR LÅNAD FRÅN SVERIGE

Frankrike är inne på att använda sig av Kommuninvests modellprinciper när det gäller organisation och styrelser. Det innebär att ett offentligrättsligt aktiebolag, Établissement Public, motsvarar Kommuninvests medlemsägda förening. I denna styrelse kommer det – precis som i Kommuninvests ekonomiska förening – att sitta politiker. Den affärsdrivande verksamheten kommer som i Sverige att drivas i aktiebolagsform, på franska Société Anonyme. Denna styrelse kommer att externrekryteras från näringsliv och samhälle. Och det är rätt tänkt menar Lars; ”Denna styrelse driver affärer och inte politik.”

Lars berättar att Kommuninvests systerverksamheter i Finland, Norge och Danmark enbart har en styrelse för sina respektive verksamheter. Men han anser att det är bra att ansvaret sorteras i två styrelser.

ÄGARINFLYTANDE

Frågan om hur politikerrepresentationen i den franska varianten av Kommuninvest ska hanteras, diskuteras just nu. Ett fördelningsresonemang förs där ett tankespår bland annat är att låta de olika kommunförbunden utse en del av styrelsen och medlemmarna utse en annan del.

Det är tydligt att frågan behöver begrundas, eftersom Frankrike som sagt har drygt 37 000 kommuner. Av dessa har ungefär 34 000 färre än 3 500 invånare.

KREDITVÄRDIGHETEN EN FRAMGÅNGSFAKTOR

Att kreditvärdigheten är en av samverkansidéns starkaste kort är väl ställt utom allt tvivel. Själv ser Lars M Andersson det franska projektets möjlighet att få bra kreditbetyg som goda. ”Man kommer kanske att börja på dubbel-A för att sedan rätt snabbt få trippel-A. Naturligtvis förutsätter denna bedömning att den franska staten får behålla sitt trippel-A”.

KONKURRENSSITUATION

Med vem kommer den nya franska samverkansgruppen att konkurrera, frågar Dialog Lars M Andersson. ”I dag lånar franska kommuner mycket av sina sparbanker och Dexia*. Dexia har drabbats mycket hårt av statsskuldkrisen och deras verksamhet omstrukteras och kommer delvis att tas över av andra aktörer. Jag tror att man väldigt snabbt kommer att nå en marknadsandel på ungefär 25 procent.”

* Dexia N.V./S.A är ett belgiskt-franskt finansinstitut som arbetar med finansiering av offentlig verksamhet. Verksamheten ägs historiskt av både privata och allmänna intressenter.

SVENSK IDÉEXPORT LOVORDAS AV AMBASSADEN I PARIS

Lars har anledning att vara stolt i sin roll som konsult för den franska föreningen Association d´étude pour lagence de financement des collectivités locales (AEAFLC). ”Allt arbete som jag har lagt ned på Kommuninvest tar jag med mig här.” Lars berättar också att han har varit i kontakt med svenska ambassaden i Paris för att informera dem om det aktuella projektet. ”De var väldigt entusiastiska till denna svenska idéexport.”

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER

Lars M Andersson ser några principer som är viktiga att bära med sig när finansieringssamarbete à la Kommuninvest ska formas i andra länder. ”Grundläggande är att man betraktar alla kommuner som jämlika. I samarbetet ska alla ha varsin röst. Sedan är det angeläget att lägga stor vikt vid pedagogiken. Alla ska förstå. Annars är risken stor att det uppstår ett kunskapsglapp som i sin tur leder till problem. Kalla det gärna för rättvisekommunikation” menar Lars.

Han understryker också värdet av en tydlig rollfördelning och återkommer till frågan om vikten att ha två olika styrelser. En för ägardirektiv och en annan för affärsverksamheten.

OM MORGONDAGEN

Skuldkrisen och de nya Basel III-reglerna om höjda kapitalkrav och större likviditetsbuffertar har lett till en minskad vilja från de traditionella bankerna att låna ut pengar till kommuner. Och därmed skapat ett ökat intresse för nya finansiella lösningar som till exempel den svenska Kommuninvestmodellen, säger Lars M Andersson.

”Jag tror att idén bär överallt. Vi har kommit i ett läge där behovet av en sund medlemsägd kommunal finansverksamhet är mycket stort. Man ser också vilken värdefull roll kommunerna har när det gäller decentraliserad medborgarservice, vilket slår fast behovet av en stark lokal offentlig sektor.

När vi skiljs åt nämner Lars att han nyligen fått ett e-brev från Nya Zeeland. Brevet informerade om att man där hade startat en verksamhet uppbyggd enligt samma grundidé som Kommuninvests. Lars och alla andra som har arbetat eller arbetar med Kommuninvest har anledning att känna sig nöjda.

Stabilitetsavgiften – en betydande kostnadspost

Kommuninvest räknar med att betala över 80 miljoner kronor i stabilitetsavgift för 2011, motsvarande en tredjedel av verksamhetens kostnader. Stabilitetsavgiften, som infördes från och med år 2009, uppgår till 0,036 procent av alla avgiftspliktiga skulder.

När Lehman Brothers kraschade hösten 2008 blev det närmast totalstopp i världens finansiella blodomlopp, med kraftiga likviditetsstörningar och osäkerhet kring det finansiella systemets hälsa. Den svenska regeringen inrättade då en särskild stabilitetsfond att använda för att finansiera åtgärder som motverkar att det svenska finansiella systemet drabbas av en allvarlig störning.

Tanken var att stabilitetsfonden skulle byggas upp med avgifter från banker och andra kreditinstitut. Kort och gott en försäkringspremie så att patienterna själva kunde finansiera de åtgärder som skulle kunna behöva vidtas för att upprätthålla det finansiella systemets stabilitet.

Med målet att skapa en stabilitetsfond som uppgår till motsvarande 2,5 procent av BNP år 2023 beslutade riksdagen hösten 2009 att införa en stabilitetsavgift om 0,036 procent av vissa delar av ett kreditinstituts skulder. Endast halv avgift skulle utgå för 2009 och 2010. Regeringen tillförde inledningsvis fonden 15 miljarder och den hade vid slutet av 2010 en behållning om 35 miljarder kronor.

RISKDIFFERENTIERAD MODELL PLANERAD

Redan när stabilitetsavgiften infördes fanns planer på att den så småningom skulle bli riskdifferentierad, dvs. att de kreditinstitut som tog de största riskerna (och därmed skulle vara mer sannolika att fallera) också skulle betala en högre avgift. Avgiften borde därför bland annat fånga riskerna i institutets tillgångar samt hur väl tillgångar och skulder är matchade, liksom om det finns förpliktelser utanför balansräkningen. Regeringen avsåg att inför 2011 återkomma till riksdagen med förslag till en ny utformning av avgiften. Detta har ännu inte skett.

Redan när stabilitetsavgiften infördes fanns planer på att de kreditinstitut som tog de största riskerna också skulle betala en högre avgift. Så har ännu inte skett.

Det innebär att Kommuninvest, som i allt väsentligt bedriver en 0-riskviktad verksamhet dvs. med en risknivå i paritet med statlig risk, betalar en lika hög stabilitetsavgift som kreditinstitut med en betydligt högre riskprofil. Kostnaden för stabilitetsavgiften slår dock hårdare igenom i Kommuninvests resultat.

År 2010 betalade Kommuninvest 41,2 mkr i stabilitetsavgift, motsvarande 24 procent av de totala kostnaderna. Som en jämförelse betalade Handelsbanken 347 mkr i stabilitetsavgift, motsvarande 2,3 procent av de totala kostnaderna år 2010. Swedbank betalade 223 mkr i stabilitetsavgift, motsvarande 1,2 procent av de totala kostnaderna.

År 2011, när den ursprungliga ”rabatten” om 50 procent försvinner, blir stabilitetsavgiften ännu mer kännbar för Kommuninvest. Bedömningen är att stabilitetsavgiften kommer att utgöra en tredjedel av Kommuninvest i Sverige AB:s totala kostnader.

DERIVAT:

Finansiella massförstörelsevapen eller verktyg för flexibel skuldförvaltning?

OPTIONER
FUTURES
TERMINER
WARRANTER
SWAPPAR

Den legendariske amerikanske investeraren Warren Buffet skapade stora rubriker när han i sitt årliga brev till investerare år 2002 beskrev derivat som ”finansiella massförstörelsevapen” och ”tidsinställda bomber”. Även Kommuninvest vill höja ett varningens finger. Nya redovisningsrekommendationer från RKR kan göra att kommuner tvingas redovisa alla sina derivat och dess över- eller undervärden.

Derivat kan, rätt använda, vara utmärkta hjälpmedel för att reducera risk, skapa förutsägbarhet i den ekonomiska planeringen eller förändra riskprofilen i en portfölj av finansiella tillgångar eller skulder.

Fel använda kan derivatinstrument skapa oönskad risk, och i värsta fall leda till betydande förluster med i vissa fall ödesdigra konsekvenser. Raden av företag som gått under på grund av riskfyllda positioner i derivat kan göras lång. Ett av de färskare exemplen är konkursen för det amerikanska finanshuset MF Global, där spekulationer i kreditderivat relaterade till europeiska statspapper potentiellt kan leda till den åttonde största konkursen i amerikansk historia. Bolaget hade vid konkursen skulder på närmare 40 miljarder dollar.

Derivatanvändningen inom svenska kommuner och landsting är, om inte utbredd, så i alla fall vanlig. Kommuninvests kundgrupp, som dagligen diskuterar skuldförvaltning med sina kunder, efterlyser en mer medveten användning. ”Derivat är ett sätt att uppnå flexibilitet, men man ska känna att det finns andra alternativ och att derivat även har nackdelar”, säger Kundgruppens chef Pelle Holmertz.

Ett problem är enligt Pelle att kunderna godtar undermåliga avtal som inte speglar kreditvärdigheten i kommuner i förhållande till banker. Ett annat är att lösningarna ibland är onödigt komplexa. ”Vi ser tyvärr fall där bankerna har skapat lösningar som innebär att kunderna har överlåtit en rättighet till en bank vilket är detsamma som att sälja en option. Det har de flesta inte godkännande för i sina policies.”

Pelle ser derivatanvändningen som en del i en kostnadsjakt, strävan efter lägsta möjliga finansieringskostnader. ”Många kommuner väljer att låna med kort kapitalbundenhet och sedan använda räntesWapar för att skapa en längre räntebindning. Det kan mycket väl vara den billigaste lösningen, men för såväl den enskilde låntagaren som sektorn som helhet leder det till ökade refinansieringsrisker. Kapitalbindningen förblir fortfarande kort och man vet inte vad kostnaden för nästa finansiering blir.”

Derivat medför också krav på dokumentation samt bidrar till högre komplexitet i redovisningen. ”Den rekommendation som Rådet för Kommunal Redovisning nyligen kom med kan innebära att kommuner tvingas redovisa alla sina derivat och dess över- eller undervärden. Det kan minska resultatet och även skapa bekymmer för soliditeten.”

”Derivatanvändning är en del av kostnadsjakten, strävan efter lägsta möjliga finansieringskostnader. Men det finns andra sätt att få flexibilitet i skuldförvaltningen.”

Dessutom kan det finnas risker i att gå in i avtal vars fulla innebörd kan vara svår att ta till sig. ”Det finns exempel där kommuner hamnat i betydande svårigheter på grund av ingångna derivatkontrakt. Det räcker inte att förlita sig på motparten, i de flesta fall bankerna, eller externa rådgivare. Kommunerna måste själva ha kompetensen att analysera och utvärdera derivatkontrakten och dess möjliga effekter. Och då menar vi inte bara ekonomichefen eller finanschefen, även andra inom kommunorganisationen måste kunna frågeställningarna.”

Kommuninvest erbjuder flera olika produkter som gör det möjligt för låntagarna att skapa flexibilitet i skuldförvaltningen utan att använda derivat. Ett exempel är förtidsinlösen. ”Vi är beredda att förtidsinlösa KI-lån, som normalt har 60 dagars uppsägning, på bara några dagar, om man i stället är beredd att ta ett lån som har längre kapitalbundenhet.”

”Vi ser tyvärr fall där bankerna har skapat lösningar som innebär att kunderna har överlåtit en rättighet till en bank vilket är detsamma som att sälja en option.”

Ett annat exempel är så kallade forwardstarter, vilket innebär att långivaren och låntagaren redan idag tecknar avtal om framtida finansiering, med fastställda villkor. ”Forwardstarter har blivit allt mer populära. De lämpar sig väl om man vill låsa in ett lågt ränteläge, men inte har lån som förfaller just nu.” Pelle berättar att Kommuninvest har arrangerat forwardstarter som ligger mer än 12 månader fram i tiden.

Forwardstarter har också en annan fördel. ”Vi försöker sedan flera år få våra kunder att bedriva en enklare skuldförvaltning, utan derivat och en kapitalbindning som bättre svarar upp mot långsiktigheten i kommunal verksamhet.” Tack vare lägre långräntor och minskade skillnader mellan korta och långa räntor ser Kommuninvest nu en trend där kortfristig upplåning ersätts av mer långfristig. ”Våra kunder har det senaste året förlängt sina låneportföljer hos Kommuninvest från i genomsnitt 1,2 år till 1,8 år”, avslutar Pelle. ”Det är positivt, men det finns mer att göra.”

Så här gör Emmaboda och Växjö

Emmaboda: Längre kapitalbindning men fortfarande enkel filosofi

Jan Demerud är ekonomichef i Emmaboda Kommun, en ganska typisk svensk kommun med drygt 9000 invånare. Kommunkoncernen, inklusive de två största bolagen Emmaboda Bostads AB och Emmaboda Energi, har en total extern låneskuld om cirka 550 miljoner kronor.

”Vi gör väldigt sällan upplåning i kommunen, vi vill att de investeringar vi gör ska finansieras av bolagen själva. Men vi är aktiva och driver på utvecklingen av koncernens upplåningsstrategi.

Efter många år av enbart kort upplåning är vi på väg att byta strategi och vi lånar upp alltmer med lång kapital- och räntebindning. Det är framförallt en effekt av att styrelserna i respektive bolag, exempelvis bostadsbolaget och energibolaget, vill ha bättre framförhållning vad gäller räntekostnaderna. Man vill ha en mer stabil planeringshorisont framöver.

Vi är en liten kommun med löpande dialog mellan ekonomichefer och väldigt mycket informell samordning. Det är en samsyn som vuxit fram. Vi håller parallellt på att uppdatera finanspolicyn, som börjat bli föråldrad.

Eftersom vi under en lång tid hade en filosofi där vi lånade upp kort, både vad gäller ränte- och kapitalbindning, hade vi förstås stor flexibilitet, men samtidigt en del risk och betydande oförutsägbarhet.

Filosofin är fortfarande enkel, men nu binder vi upp oss på ett, tre och fem år, ganska jämt fördelat. I bostadsbolaget har vi 1,5 års kapitalbindning och lika lång räntebindning. I energibolaget är det 3 års kapital- och räntebindning.

Derivatinstrument använder vi inte. Det är möjligt att vi kan komma att använda dem framöver men det är inte alls säkert.

Forwardstarter är intressant. Vi funderar på att använda det för ett litet bolag där investeringsbeslutet är fattat men projektet drar inte igång förrän våren 2012. För ett sådant projekt verkar en forwardstart på finansieringen vara idealiskt lämpad.”

Växjö: Absolut matchning mellan räntebindning och kapitalbindning

Lars Sjökvist är vice VD i Växjö Kommunföretag, moderbolag till de helägda kommunala bolagen i kommunen. Hela kommunkoncernens externa upplåning, cirka 7 miljarder kronor, sker via Växjö Kommunföretag.

”Vår utgångspunkt är att de olika bolagen har lite olika förutsättningar och därför ska respektive bolagsstyrelse ha ett eget självbestämmande. Varje bolag har en egen finanspolicy, utformad efter en generell finanspolicy som gäller för hela kommunkoncernen men som anpassas efter respektive bolags förutsättningar.

Moderbolaget är ansvarigt för att hantera all upplåning och är den part som skriver revers med långivare. Men det är dotterbolagen som ska avropa. Räntan är ofta bolagets största kostnad, därför är viktigt att styrelsen har det ansvaret.

Kommunens finanschef deltar i all upplåning. Det ser jag som en stor fördel. Vi har många ögon som följer vår skuldförvaltning noga. Det är en trygghet också, för då är risken mindre att vi ger oss in på en massa avancerade produkter som bara några enstaka personer förstår sig på.

När kommunen har likviditet lånar bolagen alltid av kommunen i första hand. I den mån vi har pantbrev så lämnar vi in dem, då blir borgensavgiften lägre.

Växjö är en universitetsstad och en stad i tillväxt, vi gör exempelvis fastighetsinvesteringar för 600–700 mkr varje år. Vi sprider lånen på en rad olika löptider och säkerställer att vi har lån som förfaller varje år. Vi har nu lån som förfaller fram till 2020. I anslutning till förfall anpassar vi den totala kapital- och räntebindningen utifrån vad vi tycker är lämpligt. För närvarande har vi en genomsnittlig räntebindning om 2,7 år och en kapitalbindning som är lika lång – vi har absolut matchning mellan kapitalbindning och räntebindning.

Under en tid har det också varit förmånligt med forwardstarter och vi har utnyttjat dem för att lägga om lån med högre ränteläge som förfaller framåt i tiden. Vi kan jobba med derivat, men väljer oftast att avstå.”

Storinvestering av Bollnäs Energi AB i ny kraftvärmeanläggning

Kittlande att låna rörligt med lägre ränta. Men det ryms inte i vår riskanalys.

I Bollnäs kommun eldar det kommunala energiverket sopor sedan 1983. Under ett av finanskrisens tuffaste år, 2008, tog politikerna beslut om en fortsatt satsning på avfallsförbränning för fjärrvärmeuppvärmning av stora fastigheter och småhus. Tre år senare, hösten 2011 står den nya anläggningen klar. Kapaciteten är nu fördubblad och dessutom kan man med hjälp av en ångturbin plocka ut elkraft motsvarande 1 200 eluppvärmda villor.

Vilka tankar hade Bollnäs Energi inför sitt investeringsbeslut? Och vilka tankar har man i dag? Mikael Strandberg, VD, svarar.

DIALOG: *Bollnäs Energi är ett kommunalägt bolag som blev aktiebolag 2007. Varför blev det eget aktiebolag?*

MIKAEL STRANDBERG: Anledningen var att vi ville skapa en tydligare enhet med fokus på energiområdet, och tämligen omgående kände jag att beslutet var rätt. Den ökade koncentrationen var bra för verksamheten.

DIALOG: *Kan du beskriva er senaste satsning på en ny energianläggning för avfallsbränning?*

MIKAEL STRANDBERG: Vi stod inför tre valmöjligheter.

Det första alternativet var att satsa på en anläggning som enbart kunde eldas med biobränsle. Den hade kostat 70–100 miljoner kronor.

Det andra alternativet var att satsa på en biobränsleanläggning med en turbin för att som en sidoeffekt också kunna ta ut el och inte enbart fjärrvärme. Kostnad 100–130 miljoner kronor.

Det tredje möjligheten var den vi valde. En investering på 400 miljoner i en anläggning som även kan eldas med sopor. Och som med hjälp av en turbin kan producera el.

I de två första alternativen hade vi varit tvungna att använda de två äldre befintliga sopförbränningspannorna med en fortsatt hög kapacitet, vilket hade slitit hårt på dem. Valet av det tredje alternativet gör att vi fortfarande använder de gamla pannorna, men på en betydligt lägre och skonsammare nivå, vilket gör att de kommer att hålla avsevärt längre.

För oss avgjorde flexibilitet, ekonomi och miljö ur ett helhetsperspektiv. De anläggningar som enbart kan eldas med biobränslen har fått känna på kraftiga prisökningar den senaste tiden. Den bränsletypen har blivit oerhört populär och ses av många som användbar i flera olika sammanhang, till exempel i gasbilar.

Mikael Strandberg är VD på Bollnäs Energi AB. Här framför det sopberg som eldas i den nya förbränningspannan och därmed ersätter dyra och miljöskadliga fossila bränslen.

Men avfallsförbränning har också framtiden för sig. Tidigare hade vi kunnat elda 40 000 ton sopor per år. Med den nya pannan har vi fördubblat kapaciteten.

Ytterligare en poäng med att satsa på alternativ tre är att vi kan utnyttja den befintliga infrastrukturen för sopeldning. Exempel är mottagnings- och transportsystem för bränsle.

DIALOG: *Vilka fördelar för kunderna kommer satsningen att innebära?*
MIKAEL STRANDBERG: Det finns en intressant miljöeffekt. Vi minskar konsumtionen av fossila oljan och kan erbjuda kommuninvånarna möjlighet att köpa lokalt producerad energi. Att bränna sopor blir aldrig miljövänligt. Men jämfört med deponering är förbränning att föredra.

De ekonomiska effekterna är också intressanta. Att skapa en kilowattimme genom att elda olja kostar ungefär en krona, medan motsvarande kostnad för sopeldning är ungefär 25 öre.

Nu gör investeringen i den nya anläggningen att vi inte kan förespegla kunderna att sänka energipriset. Men lita på att den dämpar prisutvecklingen!

DIALOG: *Hur ser politikerna och kommunens invånare på projektet?*
MIKAEL STRANDBERG: Det har varit en fullständig enighet kring denna satsning. Både hos politiker och hos allmänhet. Vid ett tillfälle bjöd vi in alla Bollnäsbor till ett informationsmöte. Någon hade kanske förväntat sig missnöjesyttringar. Det kom två personer på mötet. Den ena ville beställa fjärrvärme från den nya anläggningen och den andra var nyfiken på tekniken.

DIALOG: *Hur ser er strategi ut när det gäller energiförsörjningen i framtiden?*
MIKAEL STRANDBERG: Vi hade tidigt ett mål att – precis som staten önskade – sluta använda olja för uppvärmning före år 2020. I dag har vi reviderat detta mål. Före 2015 vill vi ha en oljefri energiproduktion. Det betyder att olja kommer att användas endast vid extrem kyla eller om någon av fastbränslepannorna går sönder.

Ett stort steg har tagits när den nya kraftverkspannan togs i bruk. I och med investeringen i en ångturbin kommer desssutom el motsvarande förbrukningen i 1 200 eluppvärmda småhus att produceras.

DIALOG: *Kommunfullmäktige tog beslut om att investera i den nya anläggningen 2008. Den hösten resulterade den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers konkurs i en av de djupaste finanskriser världen har skådat. Hur var stämningen då bland beslutsfattarna?*
MIKAEL STRANDBERG: Så vitt jag minns var det inga tveksamheter. Den sista kalkylen gjordes i september 2008. Faktum var att förslaget bokstavligt talat fick applåder i kommunstyrelsen. Eftersom vi skulle köpa själva pannan och även stora delar av kringutrustningen av en leverantör från Österrike skulle vi betala i euro. Vid detta sista kalkyltillfälle i september stod euron i 9:41 svenska kronor. Senare gick den upp till 11 kronor. Då var det mindre roligt. När vi tecknade kontraktet låg euron på 10:50. Vi var medvetna om riskerna. Men vi hade trots allt tur.

DIALOG: *Hur såg processen ut när ni valde finansieringspartner?*
MIKAEL STRANDBERG: Vi gick ut med en anbudsförfrågan till en handfull aktörer; de vanliga bankerna och till Kommuninvest. I detta läge kände jag faktiskt inte till Kommuninvest mer än till namnet. Jag visste att Bollnäs kommun var medlem.

DIALOG: *Varför valde ni Kommuninvest som samarbetspartner för hela finansieringen?*
MIKAEL STRANDBERG: De var konkurrenskraftiga. Och det var mycket viktigt för oss att Kommuninvest hade en bra kreditrating. Vi upplever dem som trovärdiga och smidiga att ha att göra med.

DIALOG: *Vilka kommentarer har du kring finansieringslösningen?*
MIKAEL STRANDBERG: Vi har lånat pengar i etapper om mestadels 100 miljoner i taget. Det första lånet var rörligt. Därefter

har vi låst kapitalbindningen mellan tre och sju år. Räntan är bunden på ännu längre tider. När det gäller att möta refinansieringsriskerna har vi varit noga med att sprida förfallen på flera olika tidpunkter.

Det är kittlande att låna rörligt med lägre ränta. Men det ryms inte i vår riskanalys. Vi har valt att säkra räntenivåerna genom swappar.

DIALOG: *Vilka råd på vägen har du till kollegor runt om i landet som står i begrepp att göra en stor investering?*

MIKAEL STRANDBERG: Förutsättningarna varierar beroende på tidsperiod och omständigheter. Jag tycker att det är viktigt att alltid göra ordentliga riskanalyser. Att skissa på olika scenarier, att bedöma svaga och starka punkter och värdera sin egen beredskap beroende på händelseutvecklingen.

Personligen tror jag att det är viktigt att säkra det man kan säkra. Att veta vilka kostnader man har framför sig är viktigare än att jaga lägsta möjliga ränta och därmed äventyra en hel ekonomi.

För mig är det också viktigt att ha bra rådgivare.

Kortfakta om Bollnäs Energi AB

- Bollnäs Energi AB producerar och distribuerar fjärrvärme inom Bollnäs kommun. Bolaget är delägare i det regionala vindkraftbolaget SAMKRAFT AB.
- Den nya förbränningspannan för avfall har en total effekt om 28 megawatt (MW).
- Via en ångturbin i det nya systemet kan 7 MW tas ut som el.
- Ungefär 90 procent av större fastigheter samt många småhus i centrala Bollnäs värms i dag upp via fjärrvärme.
- Styrelsen består av sju politiskt valda ledamöter och en personalrepresentant.

JÖNKÖPING • GÖTEBORG • MALMÖ • STOCKHOLM • LULEÅ •

Finanssemi

Rekord igen!

HÄRNÖSAND • ÖREBRO

narier 2011

Kommuninvests seminarieturné stannade i år till på sju orter. Deltagarna – ekonomi- och finansansvariga från kommuner, kommunala bolag och landsting – mötte upp för en späckad heldag med föreläsningar och nätverkande med kollegor och Kommuninvestkontakter. Med 235 deltagare blev 2011 års finansseminarier de mest besökta hittills. Utvärderingarna visar att besökarna var mycket nöjda och att 9 av 10 gärna kommer tillbaka.

”Vi är er medpart!”

Pelle Holmertz slog an tonen för dagen, genom att poängtera att det var Kommuninvests Kundgrupp som hälsade välkommen till seminarierna. Avdelningen, som tidigare hette Utlånings- och Rådgivningsgruppen, har nyligen bytt namn för att signalera en tydligare ambition. ”Ni är våra kunder men äger oss också och vi finns till för er skull. Behöver ni hjälp så hjälper vi jättegärna till.”

Pelle gav under dagen flera exempel på hur Kundgruppen kan bistå ekonomi- och finansansvariga i deras arbete, exempelvis genom att ta fram beslutsunderlag eller bistå i att analysera komplexa finansieringslösningar. ”Vi vill förse våra kunder med mer än kostnadseffektiv finansiering. Det är viktigt att våra kunder känner att vi kan bistå i att utveckla deras verksamhet. Att osjälviskt ställa upp med vår kunskap och våra resurser tror vi betyder mycket för att vi ska upplevas som mer delaktiga och en medpart snarare än en motpart.”

Beräkning av borgensavgifter

Kommuninvests chefsjurist Ulf Jivmark stod för seminariedagens första programpunkt, den om hur kommunala borgensavgifter bör sättas så att de inte står i strid med EU:s statsstödsregler. De föreslagna beräkningsmodellerna är förknippade med en rad ”ifs” and ”buts”:

- Eftersom borgen innebär en form av statligt stöd, måste borgensavgiften vara marknadsanpassad. Annars kan det bli frågan om ett otillåtet statsstöd. Borgensavgiften ska vare sig vara för låg eller hög, utan just marknadsanpassad.
- Som riktmärke för borgensavgiftens storlek anger EU:s regler ”finansmarknaden”. Detta är en utmaning i sig, eftersom det sällan finns en etablerad, transparent prissättning av kommunala garantier i finansmarknaden. I så fall föreskriver regelverket att marknadspriset för en garanti ska fastställas, varje lån för sig. Den värderingen bör i första hand göras av ett internationellt erkänt värderingsinstitut (återigen en utmaning, då de flesta kommunala bolag inte har en rating) alternativt av långivaren.

Borgensavgiftens storlek bör beräknas med utgångspunkt från inhämtade offerter från kommersiella banker. Alla kommuner bör också ta fram och dokumentera sin beräkningsmodell.

- Om underlaget för borgensavgiften ska kunna baseras på långivarens uppgifter om den finansiella kostnaden för ett garanterat lån jämfört med marknadspriset på ett motsvarande lån utan garanti, förutsätter det att långivarens anbud är bindande, att analysen tagit hänsyn till garantins och det underliggande lånets samtliga egenskaper, inklusive låntagarens finansiella ställning, samt att långivaren och låntagaren inte har en ägarrelation.
- Effekten för svenska kommuners del blir att det är från de kommersiella bankerna som ”marknadspriset för en kommunal garanti” ska inhämtas. Kommuninvest är exkluderat, eftersom Kommuninvest endast lånar ut mot kommunal borgen och dessutom har en ägarmässig relation med sina låntagare. Kommunerna själva kan inte heller fastställa priset, på grund av den ägarmässiga relationen.

Marknadsmässig borgensavgift

- Beräknas utifrån att bolagen begär in priser från banker vid varje lånetillfälle, dels för lån med ställd garanti, dels för ett jämförelselån där garanti inte föreligger.
- Utifrån dessa priser bestäms borgensavgiften.
- Tar bankerna vid sin riskvärdering hänsyn till samtliga de relevanta omständigheter som anges i tillkännagivandet ovan?

KOMMUNINVESTS REKOMMENDATION

Tillsammans med SKL och SABO har Kommuninvest arbetat fram en rekommendation för hur kommuner och landsting bör hantera frågan om beräkning av borgensavgifter Detta är huvudpunkterna i rekommendationen, som beräknas bli klar under november månad:

- Alla kommuner bör ta fram och dokumentera sin modell för beräkning av borgensavgifter. Det går inte att ha en generell ”Kommuninvestmodell”, utan varje kommun måste ta fram sin egen.
- Borgensavgiftens storlek bör beräknas med utgångspunkt från inhämtade offerter från kommersiella banker. Detta ska enligt regelverket göras för varje lån.
- För samtliga befintliga krediter:
  - Utred och dokumentera kreditmarginal utan borgen för dessa lån när de beviljades.
  - Bestäm borgensavgiften för lånets återstående löptid.
  - Inkludera upp till 10 år gamla lån som fortfarande är gällande.
- För nya krediter:
  - Bedöm och dokumentera bolagets alternativa kreditmarginal utan borgen i samband med upphandlingen.
  - Fastställ borgensavgiften för lånet.

Finansiering och derivathantering

Efter duvningen i EU:s statsstödsregler och en fikapaus var det dags för en välbekant programpunkt för flera seminariedeltagare – budskapet om en enkel och effektiv skuldförvaltning som utgår från den egna verksamheten och dess förutsättningar. Detta har varit en mer eller mindre stående programpunkt på senare års finansseminarier.

Krister Frödin inledde med att upprepa grundbultarna i en hållbar finansieringsstrategi:

1) Att riskattityden måste utgå från den egna verksamheten och dess ekonomiska förutsättningar. Är det exempelvis rimligt att all upplåning kan vara uppsägningsbar med kort varsel när verksamheten som ska finansieras har en långsiktig inriktning? Har ekonomin förutsättningar att klara snabba ränterörelser uppåt?
2) Utvärdera finansieringskällorna noga, vem man ska göra finansieringsaffärer med.
3) Utveckla en strategi för kapitalbindning – tänk långsiktigt
4) Utveckla en strategi för räntebindning

”Vi upprepar med en dåres envishet vårt budskap om en längre kapitalbindning”, sade Krister Frödin. Han kunde dock med viss tillfredsställelse konstatera att den genomsnittliga kapitalbindningen i Kommuninvests utlåning ökat från 1,2 år till 1,8 år sedan 2009. Om det sedan beror på retoriken i Kommuninvests budskap eller de sjunkande långräntorna ville han lämna därhän.

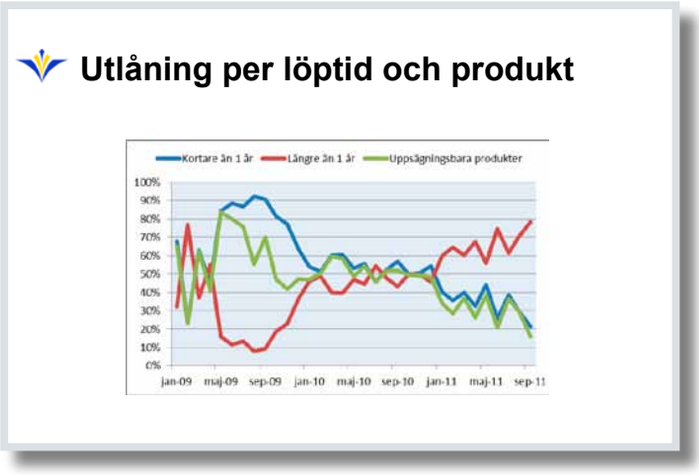

Det är allt vanligare med längre kapitalbindning bland kommuner, kommunala bolag och landsting. Andelen lång kapitalbindning i Kommuninvests utlåning har ökat konstant sedan hösten 2009.

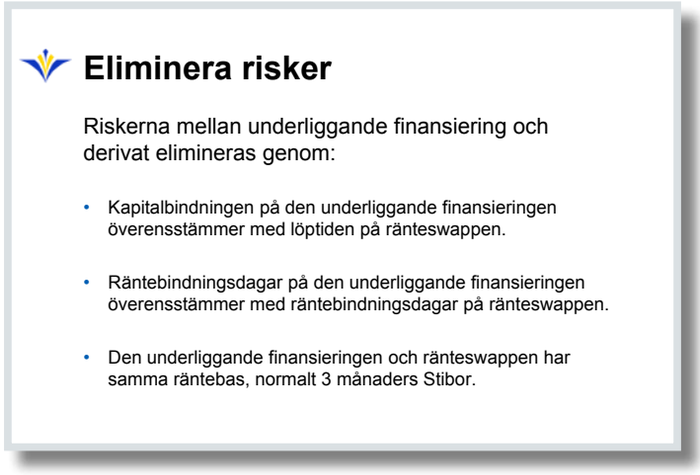

Krister presenterade Kommuninvests normportföljer för kapitalbindning och räntebindning innan han gick över på programpunktens andra del, derivathantering. ”Vi ser en ganska massiv ökning av räntederivatanvändning i kommunerna”, berättade Krister och beskrev de fallgropar som det kan föra med sig. ”Framförallt ser vi en användning av räntederivat som kan skapa mismatchning mellan ränte- och kapitalbindning, och det leder till risker som man bör känna till och väga in i sina affärsbeslut.”

Krister belyste också skillnaden mellan de olika typer av avtal som kan bli aktuella när kommuner arbetar med derivatinstrument. En variant är ISDA-avtal, det internationellt erkända avtalet för reglering av direkt derivathandel och säkerhetshantering. Dessa avtal är genomarbetade och ändamålsenliga (tar lika stor hänsyn till båda parter i avtalet), men är komplexa och kräver stor kunskap för att överblicka och förhandla. Bankernas egna derivatavtal är kortare och på svenska, men mer ensidiga till bankens fördel. Krister lämnade en tydlig rekommendation för den som vill gå in i ett bankavtal: ”Stå upp för er kreditvär-

Finansrådgivarna på Kommuninvest hjälper gärna till med analys av affärsförslag som kommunerna erhåller. ”Får kommunen ett bra förslag så stödjer vi det förstås. Är förslaget dåligt så kommer vi inte hymla med vad vi tycker.”

dighet! Kom ihåg att kommuner har bättre kreditvärdighet än banker och avtalen bör återspegla en jämbördig avtalsrelation.”

Därefter fick Krister assistans från Pelle Holmertz i att ge några exempel från verkligheten. Pelle konstaterade att dagens exceptionellt låga räntemiljö gör det allt vanligare att kommuner får erbjudanden från banker att omstrukturera sina befintliga derivatavtal genom att ersätta den med ett nytt.

Erbjudandet kan vid en första anblick se attraktivt ut, men lite skepsis kan enligt Pelle vara på sin plats. ”Omstrukturering av derivat är ett sätt att skapa lönsamhet, när bankerna får allt svårare att konkurrera på vanlig utlåning. Bakom termer som ’cancelable’, ’extendables’ och ’förlängningsbara’ kan underliggande optioner döljas.”

Pelle tycker att alla som får förslag måste sätta sig in i konsekvenserna. ”Tveka inte att be andra leverantörer/banker att prissätta samma struktur, för att öka transparensen.”

Pelle betonade att finansrådgivarna på Kommuninvest gärna hjälper till med att analysera affärsförslag som kommunerna erhåller. ”Vi kommer att vara raka. Får kommunen ett bra förslag så stödjer vi det förstås. Är förslaget dåligt så kommer vi inte hymla med vad vi tycker.”

Projektet kommunal upplåning

Kommuninvests forsknings- och utbildningsansvarige Mattias Bokenblom inledde den tredje programpunkten med att skingra alla tvivel kring vad Black Swan-teorin innebär. Det omöjliga kan faktiskt hända, konstaterade Mattias, och pekade på exemplen Lehman Brothers, Fukushimakatastrofen, attackerna mot World Trade Center och Greklandskrisen. Även Sveriges EM-kvalbragd mot Holland kom att kvalificera sig som en svart svanhändelse, enligt Mattias.

Den tidigare derivathandlaren Nicholas Taleb beskriver i sin bok ”The Black Swan” sin tes om att de största förändringarna, inom allt från politik till ekonomi, nästan alltid är sådana som ingen kunnat förutse. En svart svan är en händelse som kategoriseras av tre saker: 1) Ingenting i det förflutna kan övertygande peka på dess möjlighet. 2) Händelsen får en extremt stor inverkan. 3) Vår mänskliga natur gör att vi efteråt ändå försöker hitta förklaringar till varför det otänkbara inträffade.

Vad var det då för poäng Mattias ville hämta hem med denna inledning? Jo, att flera kommuner faktiskt agerar som om det omöjliga aldrig kan inträffa. Den refinansieringsrisk som vissa kommuner utsätter sig för genom att ha all upplåning kort, rationaliserar man bort med övertygelsen att Kommuninvest alltid kommer att kunna bistå med finansiering, även i de svåraste av tider. Mattias konstaterade att Black Swan-teorin visar att även för ett företag som Kommuninvest kan det oväntade inträffa.

Black Swan-teorin visar att även för ett företag som Kommuninvest kan det oväntade inträffa

Han förklarade också varför Kommuninvest inte kan agera på samma sätt som enskilda kommuner. ”Det är möjligt att man som enskild kommun kan skjuta en låneportfölj om 200-300 miljoner framför sig, men när det handlar om 50, 100 eller 150 miljarder hamnar situationen i ett annat läge. Då kan man omöjligt ha allt för högt beroende av kortfristig finansiering, det skulle nog varken ratingbolagen eller många långivare tycka om.”

Mattias beskrev sedan det forskningsprojekt om kommunal upplåning som har startats i samarbete mellan Kommuninvest, Institutet för finansforskning (SIFR) och forskare knutna till Handelshögskolan i Stockholm. Genom att undersöka hur kommunernas upplåning förändrades före, under och efter finanskrisen hoppas forskarna kunna bidra med värdefull kunskap om hur beredskapen för framtida kriser kan stärkas. Detta ligger väl i linje med Nicholas Talebs tankegångar. Han menar att så kallade svarta svanar inte kan undvikas, men att man kan och bör förskapa robusta system för att hantera dem när de väl uppstår.

”Forskningsprojektet är angeläget”, underströk Mattias. ”Vill man idag veta hur staten lånar upp är det bara att gå in på Riksgäldens hemsida. Vill man få klarhet i kommunernas och landstingens upplåning handlar det om minst 310 aktörer, sannolikt fler eftersom många kommunala bolag har relativt stort självbestämmande.”

Målet är att forskningsprojektet ska vara klart till stämman 2012. För de kommuner som ombetts delta i projektet men som inte anser sig ha resurser för att ta fram den efterfrågade informationen, kan Kommuninvest erbjuda sig att komma på hembesök och hjälpa till.

Svarta svanar kan inte undvikas men man kan skapa system för att hantera dem bättre när de väl uppstår.

”Vi är alla symbolanalytiker”

Han introducerade sig själv som en enkel statsvetare. Men i det godmodiga åsiktsfyrverkeri som levererades tonade snarare en renässansmänniska fram. Stig-Björn Ljunggren avrundade dagen med ett kåseri om globalisering och individualisering, kunskapssamhället och värderingsförskjutningar.

Stig-Björn Ljunggren är konsult, författare, frilansskribent, föredragshållare och flitig samhällsdebattör, ofta gäst i TV-sofforna. Han är dessutom filosofie doktor i statsvetenskap, driver mejlinglistor och är aktiv bloggare. Stig-Björns kåseri på finansseminariet blandade träffsäkra iakttagelser kring världen av idag. Några fritt tolkade utdrag återges nedan:

”Man vet att man är i kunskapssamhället när mer än hälften av befolkningen duschar *innan* de går till jobbet.”

”Kanske lever vi i en intressant, allvarlig brytningstid – Asiens århundrade. Historien vänder blad och vi har ingen aning om var den landar. Vi byter industriell struktur, med en annan typ av näringsliv, en annan ackumulationsregim. Allas rätt till det industriella livsstilslöftet, inklusive Thailandsemestrar, ifrågasätts.”

”Generationen före vår var den första i svensk historia som kunde gå och lägga sig mätt på kvällen. Och vi är den första generationen som kan lägga sig proppmätt. När tidigare generationer mitt i natten vaknade för att de var hungriga, vaknar vi för att knapra i oss lite Losec Mups.”

”Man vet att man är i kunskapssamhället när mer än hälften av befolkningen duschar innan de går till jobbet. Lönen kommer numera för att vi har en hjärna som någon annan är intresserad av. Vi har alla här blivit symbolanalytiker: vi analyserar och processar en oformlig mängd information av olika karaktär så att den blir operativ och kan användas.”

”Fokus de senaste 20 åren har gått ut på att separera det offentliga och privatas angelägenheter, med betoning på att marknadsmekanismerna skulle förbättra effektiviteten i det offentliga. Nu ropas det tvärtom på nationella livlinor, och stater får gå in och försöka hjälpa marknaderna att fungera igen med tydliga regler.”

”Värderingsförskjutningen har blivit enorm. Tänk er själva att flytta 1850-talets män och kvinnor till 1950 – och chocken vid mötet med telefonen, bilen och radion. Teknikchocken skulle inte alls bli lika stor om du flyttade 1950-talets män och kvinnor till dagens samhälle. Men de skulle säkerligen chockeras över sättet att klä sig, det multikulturella samhället, kvinnors roll, individualismen och synen på självförverkligandet som främsta livsmål.”

Röster i vimlet

Carina Cerafiani,
tillförordnad ekonomichef,
Borgholms kommun.
”Det här var första gången jag deltog på finansseminarierna. Seminariet omfattade många aktuella frågor men framförallt var uppdateringen angående borgensavgifter mycket intressant.”

Nils-Erik Nilsson,
ekonomichef
Ovanåkers kommun.
”Jag har stor nytta av att komma hit. Vi är få i kommunen som jobbar med ekonomi och det är viktigt att kunna tillgodogöra sig ny kunskap och få diskutera aktuella frågor med kollegor från andra orter.”

Göran Bernhardsson,
ekonomistrateg,
Oxelösunds kommun.
”Jag tycker det kom fram väl att Kommuninvest vill vara medpart, någon man kan vända sig till för att få hjälp och stöd. Det är positivt. Jag uppskattade också uppdateringen om borgensavgifter, det ska vi ta med oss i vårt framtida arbete.”

Annica Johansson,
tillförordnad ekonomichef,
Norrtälje kommun.
”För mig som förstagångsbesökare har seminariet varit jättebra. Allt vi fått ta del av på föreläsningarna har varit givande och jag uppskattar möjligheten till kontakt med andra kollegor.”

Sten Hansen,
ämnesråd,
Finansdepartementet.
”Det har varit en mycket intressant och givande dag. Jag är här för att lära mig mer om hur kommunerna använder sig av Kommuninvest och hur kontakterna mellan Kommuninvest och kommunerna sker. I mitt tidigare arbete var jag analyschef på Riksgälden, så jag hade ganska god kännedom om Kommuninvest redan innan.”

Jessica Petersson,
ekonomichef,
KIFAB i Kalmar AB, det kommunala fastighetsbolaget
”Diskussionerna om borgensavgifter och derivatkontrakt var mycket intressanta. Kalmar kommun håller just nu på med ett arbete att se över borgensavgifterna, så det berör oss i högsta grad.”

Margareta Eek,
finansekonom,
Västerviks kommun.
”Jag har varit med på många finansseminarier och tycker det är jättebra, både att få ta del av föreläsningarna och att träffa andra kollegor. Det jag inte visste var att Kommuninvest kan vara rådgivare till oss när vi får affärsförslag, det kommer jag att använda mig av.”

”Angeläget med forskning om den kommunala sektorns finansiering”

Forskningsprojektet Kommunal Upplåning går vidare. Knappt en fjärdedel av de tillfrågade kommunerna har skickat in sina svar eller är på väg att göra det. Dialog fick en pratstund med vice riksbankschef Lars Nyberg, som själv började sin bana med en forskningstjänst på Handelshögskolan. ”Detta projekt är angeläget och min förhoppning är att det ska bidra med värdefull information och lärdomar, som dagligen kan komma till nytta i kommunernas upplåningsarbete.”

Det vetenskapliga projektet kring kommunal upplåning – ett samarbete mellan Kommuninvest, Institutet för finansforskning (SIFR) och forskare knutna till Handelshögskolan i Stockholm – drog igång under sommaren. En grupp kommuner ombads skicka in kopior på lånereverser samt kopior på eventuella förändringar av lånevillkoren, för lån utestående under 2006 till 2010.

Kommuninvests projektledare Mattias Bokenblom är delvis nöjd med utfallet av projektet så här långt. ”Knappt en fjärdedel av de tillfrågade har skickat in sina svar eller är på väg att göra det, det är förstås glädjande. Samtidigt har vi flera kommuner som tackat nej, huvudsakligen på grund av tids- och resursbrist.” Enligt Mattias finns det också några kommuner som inte sett någon vits med att delta. ”I vissa fall har vi kunnat erbjuda hjälp med det praktiska arbetet av en representant från Kommuninvest, och det har uppskattats.”

Vice riksbankschef Lars Nyberg, som själv har en gedigen forskarbakgrund bland annat som docent vid Handelshögskolan och gästprofessor vid Princeton University, är en av dem som värnar den finansiella forskningen. ”Finansiell forskning är ett viktigt inslag för att stödja finansiell stabilitet och främja utvecklingen av hållbara finansiella marknader. Jag vill verkligen uppmana kommunerna att delta i Kommuninvests initiativ.”

Enligt Lars Nyberg är forskningen kring kommunal finansiering något eftersatt och därför desto mer angelägen. ”Eftersom den kommunala ekonomin är en så betydande del av den offentliga sektorn ser också Riksbanken det som angeläget med mer kunskap om hur kommunerna finansierar sig.”

Projektets centrala uppgift är att få fram kunskap om kommunala aktörers upplåning före, under och efter finanskrisen 2008. ”Den finansiella stress som präglade marknaderna efter Lehmankraschen är mycket intressant ur ett forskningsperspektiv och information om dess effekter på kommunernas finansiering kan ge viktiga lärdomar. Jag hoppas det ska ge den kommunala sektorn nya verktyg i sitt upplåningsarbete”, avslutar Lars Nyberg.

Forskningsprojektet Kommunal Upplåning

- Ett vetenskapligt projekt kring kommunal upplåning, i samarbete mellan Kommuninvest, Institutet för finansforskning (SIFR) och forskare knutna till Handelshögskolan i Stockholm.
- Genom att undersöka hur kommunernas upplåning förändrades före, under och efter finanskrisen hoppas forskarna kunna bidra med värdefull kunskap om hur beredskapen för framtida kriser kan stärkas. Totalt 100 kommuner kommer att tillfrågas om att delta i projektet.
- Tillfrågade kommuner behöver sända in kopior på lånereverser avseende lån som varit utestående någon gång under perioden 1 januari 2006 till och med 31 december 2010, samt kopior på eventuella förändringar av lånevillkoren. De behöver också skicka in kopior på lånereverser som avser bolag i kommunkoncernen.
- Materialet sammanställs av Kommuninvest och analyseras av forskare vid SIFR och Handelshögskolan. Målet är att vara klar under 2012.
- För mer information kontakta Mattias Bokenblom på Kommuninvest:
mattias.bokenblom@kommuninvest.se
eller tel: 010-470 88 03

Beredningsgrupp för årligt forskningsanslag

På styrelsens förslag instiftade föreningsstämman i april 2011 ett årligt forskningsanslag i syfte att ge stöd till forskning inom svensk finansiell ekonomi och dess utveckling. Instiftandet av forskningsanslaget skedde för att hedra Lars M Andersson som var initiativtagare till Kommuninvest. För 2011 anslogs 5 miljoner kronor till Stiftelsen för finansforskning.

Styrelsen uttryckte då att det totala årliga anslagsbeloppet i framtiden högst bör uppgå till 500 000 kronor. Styrelsen har tillsatt en beredningsgrupp som inför kommande års stämmor ska identifiera och lämna förslag på lämpliga forskningsområden. Styrelsen kommer, med hjälp av beredningens förslag att besluta om vilket område och penningbelopp som skall föreläggas stämman för beslut.

Beredningsgruppens mandat gäller för ett år i taget och i gruppen ingår:

Lars M Andersson, ordförande.
Konsult, AB Mårten Andersson Productions.

Tomas Werngren, ledamot.
VD, Kommuninvest.

Jan Greve, ledamot.
Fil Dr, docent, Handelshögskolan vid Örebro universitet.

KOMMUNINVEST

Kunskaps- och erfaren fokus för kommunalt

Stort behov bland ekonomi- och finanschefer visar undersökning

Att vara ansvarig för ekonomi- och finansfrågor i en kommun är ett ensamt jobb. I genomsnitt arbetar en person med finansfrågor och de flesta kommuner har små resurser avsatta. Behovet av kontaktytor med kollegor inom sektorn är därför stort. Det visar en undersökning genomförd bland cirka 60 kommuner som anmält sig som intresserade av att delta i ett finansnätverk.

Dialog deltog på finansnätverkets andra träff i Stockholm i mitten av september. Enligt Siv Stjernborg på SKL, som tillsammans med Kommuninvest tagit initiativ till nätverket, finns det goda förutsättningar för att kommunerna ska kunna lära av varandra. ”Bland ekonomi- och finansansvariga finns en bred kompetens och ett starkt intresse för samarbete. Samtidigt har man inte på hemmaplan så många att diskutera frågorna med.”

SKL:s chefekonom Mats Kinnwall inledde dagen med en genomgång av konjunkturläget. Mats intervjuas på sid 26.

Nätverkets första träff arrangerades av Kommuninvest, denna gång var det SKL:s tur. Annika Wallenskog från SKL hälsar välkommen.

nhetsutbyte i finansnätverk

Röster från finansnätverket

Några av deltagarna ger sin syn på nätverket och de frågor som diskuterades under dagen.

Wiveka Nordén, *finanschef Linköpings kommun*
"Jag är glad för att finansnätverket har startats, det är bra att vi som jobbar på kommunerna med liknande frågeställningar kan träffas för att utbyta idéer och åsikter. Jag hoppas det utvecklas till ett forum där många kommuner deltar. Mötesformen med en inledande uppdatering på aktuella frågeställningar som följs av gemensamma diskussioner tycker jag fungerar."

Ann-Christin Walmeus, *ekonomichef Sjöbo kommun*
"De här träffarna är värdefulla, man snappar alltid upp något nytt och får tillfälle att diskutera ekonomi- och finansfrågor med sina kollegor.

Vi bevakar det ekonomiska läget noga. Med den senaste skatteunderlagsprognosen tappar Sjöbo kommun mellan 7 och 10 miljoner jämfört med prognosen i juni, och det är förstås betydande summor även om vi fortfarande har ett resultat i balans. Frågan om hur vi ska agera i ljuset av den konjunkturutveckling vi nu ser blir alltmer brännande."

Per Björkengren, *finanschef Karlstads kommun*
"Erfarenhetsutbytet med kollegor är det jag uppskattar mest med finansnätverkets träffar.

Än så länge upplever vi inte att läget på finansmarknaderna är lika allvarligt som 2008. Då fanns en större oro som till och med påverkade kommunernas upplåningsmöjligheter. Än så länge är den allmänna ekonomiska utvecklingen allvarligare. Den senaste skatteunderlagsprognos vi fått för 2012 kan bli värre. Vi bevakar förstås noga utvecklingen."

Malin Thornéus, *controller Kiruna kommun*
"För mig som är ganska färsk i mitt jobb är det här nätverket jättebra, både för att lära mig mer och för utbytet med kollegor runt om i landet.

Axel Bernhult, *finanschef Järfälla kommun*
"Det jag främst förväntar av nätverket är att kunna utbyta tankar och idéer samt få en uppdatering om vad som är på gång. Det var intressant att få veta mer om den förestående sänkningen av diskonteringsräntan för pensionsskulden – det slår ju direkt mot vårt resultat.

Just nu följer vi utvecklingen på kapitalmarknaden. Vi tittar på komplement till upplåning hos svenska banker och ser över hur vi kan hitta ytterligare diversifiering. Men det är inte helt lätt, för vi såg ju efter krisen 2008 att många utländska banker försvann från marknaden."

Mats Kinnwall om det ekonomiska läget

Dialog träffade i samband med finansnätverkets möte i Stockholm SKL:s chefekonom Mats Kinnwall. Vi ställde några raka frågor kring tillståndet i världen och utsikterna för svensk ekonomi.

DIALOG: *I din presentation pratade du om korrelationen mellan världsekonomins utveckling och utvecklingen ute i kommunerna. Kan du utveckla för Dialogs läsare?*

MATS KINNWALL: Jag visade ett antal bilder över BNP-utveckling, sysselsättningstillväxt och skatter. De visar att utvecklingen i Sverige och världen verkligen går i tandem. Svensk BNP är till 90 procent korrelerat med BNP-utvecklingen i euroområdet. Sysselsättningen i Sverige är till 90 procent korrelerat med svensk BNP och till 70 procent korrelerat med skatteunderlaget. I teorin är därmed cirka 60 procent av skatteunderlaget i kommunerna korrelerat med utvecklingen i omvärlden. Det är därför exempelvis Greklands utveckling har så stor betydelse för utvecklingen av skatteunderlaget i Karlstad.

DIALOG: *Står en ny finanskris för dörren?*

MATS KINNWALL: 2008 hade vi en finanskris men det har vi inte nu, detta är en skuldkris. Även om vi ser en påtaglig oro på finansiella marknader så finns det denna gång tillgång till pengar i systemet. Det är en stor skillnad mot 2008. Jag vill också understryka att det vi upplever nu inte är en ny kris, utan snarare den andra fasen av 2008 års kris. Men man kan inte utesluta att krisen övergår i en finansiell kris, om skuldproblematiken för framförallt Grekland inte hanteras på ett resolut sätt. Och då är en recession oundviklig.

DIALOG: *Varför är skuldkrisen så allvarlig?*

MATS KINNWALL: I syfte att rädda de finansiella systemen och världsekonomin från en total kollaps 2008 injicerade centralbanker och regeringar stora mängder pengar. Det var helt rätt medicin, men ledde till att stora skulder byggdes upp i stater och centralbanker. Och vem ska rädda dem om de får problem? För enskilda länder som Grekland är situationen akut. Receptet heter skuldnedskrivningar, men det kan leda till stora förluster i det internationella banksystemet med risk för en större systemkris. Politikernas oförmåga att ta problemen på allvar bidrar inte till att mildra situationens allvar.

DIALOG: *Är svenska kommuner rustade för en förvärrad kris?*

MATS KINNWALL: Det varierar naturligtvis från kommun till kommun. I vår skatteunderlagsprognos från augusti gjordes en relativt stor nedrevidering. För vissa som låg pyrt till från början kan det vara tillräckligt för att man ska hamna i besvärligheter, men för de allra flesta är det hanterbart. Det är rimligt att tro att de flesta som har möjlighet att reagera på den utveckling vi nu ser blir något mindre expansiva i sina investeringsplaner och att de kanske till och med funderar på att höja skatten eller göra nedskärningar.

DIALOG: *Vilka är de främsta hoten mot världskonjunkturen?*

MATS KINNWALL: Jag ser framförallt två hot, varav ett är värre än de andra. Jag tycker det amerikanska hotet har mildrats något sedan före sommaren, det politiska dödläget där har minskat även om utmaningar förstås kvarstår. Men jag tror att det kan komma kompromisslösningar som ger lite skjuts till ekonomin och bidrar till stimulans till köpkraft och företagande.

Då är jag mer oroad över den europeiska situationen. Man kan verkligen ifrågasätta om de europeiska politikerna vet vad de gör. Ju längre de väntar desto större är naturligtvis riskerna att de tvingas göra något drastiskt.

DIALOG: *Vad ser du för tänkbara lösningar för Grekland?*

MATS KINNWALL: Det bästa för Grekland vore att lämna euron, men det ser jag som osannolikt för de politiska investeringarna som gjorts är för stora. Alternativ två är en substantiell skuldnedskrivning och alternativ tre är att fortsätta som nu, dvs. svälta landet ur krisen. Båda alternativen leder till kostnader för framförallt tyska och franska skattebetalare.

DIALOG: *Svensk ekonomi står fortfarande relativt stabil.*

MATS KINNWALL: Vi har fortfarande en ganska hög aktivitet, vilket återspeglar sig i arbetsmarknadsstatistiken. Vi ser dock av veckostatistiken att sysselsättningstillväxten börjar dämpas. Det finns ganska klara signaler om en avmattning mot slutet av året och en minskning av sysselsättningen under 2012.

DIALOG: *Tror du på recessionsvarningarna?*

MATS KINNWALL: Jag tror snarare på en lång period med låg tillväxt, inte i nivå med vad vi vant oss vid men ändå tillväxt. Kommunerna kan nog räkna med en utdragen period med fortsatt väldigt låga räntor, vilket förstås är positivt för finansnettot. Samtidigt får man nog räkna med en ganska tråkig utveckling på andra finansiella tillgångar. Man bör också förbereda sig på att skatteintäkterna inte växer i den takt som de har gjort under förra året och hittills i år. Generalreceptet för det läge vi nu befinner oss i är det vanliga: ”hope for the best, prepare for the worst”.

Nytt från upplåningen

Kommuninvest fortsätter bygga upp sitt svenska obligationsprogram

Numera finns det fyra olika löptider i Kommuninvests svenska obligationsprogram, sedan Kommuninvest i oktober lanserat sin nya obligation K1405. Intresset för K1405 var stort och erbjudandet fulltecknades på 15 minuter. Upplåningsteamet fortsätter också att utveckla investerarrelationer i världens alla hörn.

Carl-Henrik Arosenius, upplåningschef på Kommuninvest, säger att det nu är extra viktigt att hålla en nära dialog med aktörerna i marknaden. ”Stämningsläget förändras nästan dagligen. Perioden som föregick EU-toppmötet i slutet av oktober var besvärlig, med mycket begränsad tillgång till långfristig finansiering. Efter toppmötet kom en lättnad, men några dagar senare kom beslutet om en grekisk folkomröstning vilket på nytt fick marknaderna på fall.” Enligt Carl-Henrik kommer osäkerheten troligen bestå, eftersom Greklands statsskuldsproblem inte har lösts långsiktigt och flera Euroländer dras med alldeles för hög skuldsättning.

Därför känns det bra att Kommuninvest har etablerat ett stort långfristigt upplåningsprogram i Sverige, en marknad som gynnas när risknivån på världens kapitalmarknader stiger. Kommuninvests långsiktiga strategi är att hälften av upplåningen görs i Sverige, där det svenska obligationsprogrammet utgör en viktig del.

”I oktober lanserade vi vår fjärde obligation i programmet, en knappt 3-årig obligation med förfall år 2014. På så vis kunde vi komplettera vår avkastningskurva med ytterligare en löptid, i linje med vad våra investerare efterfrågar.” Kommuninvests finanschef, Anders Gånge säger att gensvaret var stort. ”På 15 minuter var hela det erbjudna beloppet fulltecknat.” Efter emissionen omfattar Kommuninvests svenska obligationsprogram fyra obligationer med förfall år 2012, 2014, 2015 och 2017.

Upplåningsteamet har under tredje kvartalet också fortsatt att utveckla och vårda relationer med institutionella investerare. ”Vi har träffat stora investerare i Tokyo, Singapore, Washington, Brasilien, Uruguay, Peru och London”, säger Carl-Henrik. ”Vi deltog också i diskussionspanelerna vid två stycken finanskonferenser arrangerade av tidskriften Euromoney.”

Carl-Henrik säger att Kommuninvest är mycket nöjda med resultatet – flera nya investerare har nu tagit upp Kommuninvest på sina limitlistor, dvs. de listor där godkända placeringsmotparter anges. ”Den kanske mest prestigefyllda är Brasiliens centralbank, som är en av världens största investerare.”

Under 2012 planeras nästa stora internationella upplåningsemission, en s.k. benchmarkupplåning om 1 miljard dollar. ”Den ska göras med s.k. 144A-dokumentation så att vi också kan få med stora inhemska amerikanska investerare”, berättar Carl-Henrik.

Hittills i år är det den japanska marknaden som sticker ut bland Kommuninvests upplåningsmarknader. Volymen upplåning i de viktigaste låneinstrumenten har ökat med cirka 50 procent jämfört med 2010. ”Att vi, trots oron på finansmarknaderna och den japanska jordbävningen, kunnat fortsätta låna till mycket bra villkor är förstås positivt. Men nu har vi hamnat i en situation där vi fyllt ladorna. Vi bromsar nu den japanska upplåningen, så att vi inte hamnar i en situation med för mycket likviditet.”

50 miljarder i reserver

För att Kommuninvest ska kunna låna ut pengar även under turbulenta perioder så lånas mer pengar upp än vad som för tillfället behövs i utlåningen. Enligt Kommuninvests riktlinjer ska den s.k. likviditetsreserven uppgå till mellan 20 och 40 procent av utlåningsvolymen, eller mellan 30 och 50 miljarder kronor vid en utlåningsvolym om 150 miljarder.

På grund av det osäkra läget på de finansiella marknaderna är storleken på reserven i den övre delen av spannet. Anders Gånge förklarar varför: ”Likviditetsreserven är nyckeln till att vi ska kunna bistå våra kunder även under mycket svåra finansieringsförhållanden. Även om finansmarknaderna skulle vara stängda ska vi kunna klara av medlemmarnas normala finansieringsbehov 6 månader framåt.”

Reglerna för Kommuninvests likviditetsreserv är bland annat:

- Minst 65 procent av reserven ska vara belåningsbar i Riksbanken eller ECB, den europeiska centralbanken.
- Minst 85 procent av reserven ska ha en kreditvärdighet överstigande A enligt Standard & Poor’s.
- Minst 10 miljarder av placeringarna ska ha förfall inom 90 dagar.

Forum för inblick och samtal

Dags för 2012 års med

Knappast kunde någon ana vilken framgång idén med årliga samrådsmöten för Kommuninvests ägare skulle bli när den förverkligades för några år sedan. Och varje år tycks intresset bara bli större och större. De senaste träffarna hade fler än 400 besökare!

Tanken är att alla ska ha nära till en mötesplats. Därför arrangeras samråden på tjugotvå orter runt om i Sverige under en fyraveckorsperiod.

Inbjudna att delta är ledande politiker, kommunchefer samt tjänstemän med ekonomiska nyckelroller i Kommuninvests ägarkommuner och ägarlandsting.

”Medlemssamråden är en bra mötesform”, tycker Thomas Åkelius, sekreterare i Kommuninvest ekonomisk förening. Han menar att samråden är en utmärkt parhäst till årsstämman. Samråden arrangeras lokalt och riktas till många små grupper i stället för till en enda stor. Därför blir förutsättningarna för en mer fördjupad information och uttömmande dialog annorlunda än på föreningsstämman. Samråden tar upp ämnen och förslag som senare kommer att behandlas på stämman. Med denna process är ägarna väl insatta i viktiga vägval för verksamheten. ”Närhet både när det gäller geografi och avspänd dialog tror jag är två tydliga framgångsfaktorer”, säger Thomas Åkelius.

FOKUS PÅ AKTUALITET

Förstås är också innehållet avgörande för det stora intresset. På 2012 års samråd kommer verksamhetens utveckling när det gäller till exempel lämnade krediter, preliminärt ekonomiskt resultat och medlemstillväxt att presenteras.

Ett av de mest uppskattade inslagen under medlemssamråden handlar om den aktuella situationen på kapitalmarknaden. Här brukar både politiker och tjänstmän spetsa öronen lite extra eftersom makroekonomi och mikroekonomi hör tätt ihop. Detta har inte minst 2008 års finanskris och 2011 års statsskuldkris lärt oss. Ingen slipper undan. Varken privatpersoner eller kommuner och landsting.

Ett annat ämne kopplat till kapitalmarknaden är ”Europakris – hur kommunsektorns finansieringsvillkor kommer att förändras.”

lemssamråd

FRÅN KOMMUNINVEST TILL SVERIGES KOMMUNGÄLD
2011 års första steg till beslut att byta namn till Sveriges Kommungäld kommer att resultera i en tydligare markering av kopplingen till den offentliga sektorn. Samråden kommer att beröra denna utveckling. Vad innebär en mer framträdande roll för Sveriges Kommungäld? Vilka positiva effekter har den för medlemmarna?

INFORMATION OM FÖRENINGSSTÄMMAN SAMT NÄTVERKSBYGGANDE
Naturligtvis kommer innehåll och ärenden till 2012 års stämma att presenteras, berättar Thomas Åkelius.

Han ser ytterligare en anledning att besöka samråden. Här byggs och underhålles nätverk som kan vara nyttiga i framtiden.

”Min förhoppning är att vi ska slå nytt deltagarrekord i år. Inte för sakens egen skull, utan helt enkelt för att medlemssamråden förtjänar att vara välbesökta.”

Medlemssamråd 2012

Läs mer på
www.kommuninvest.se

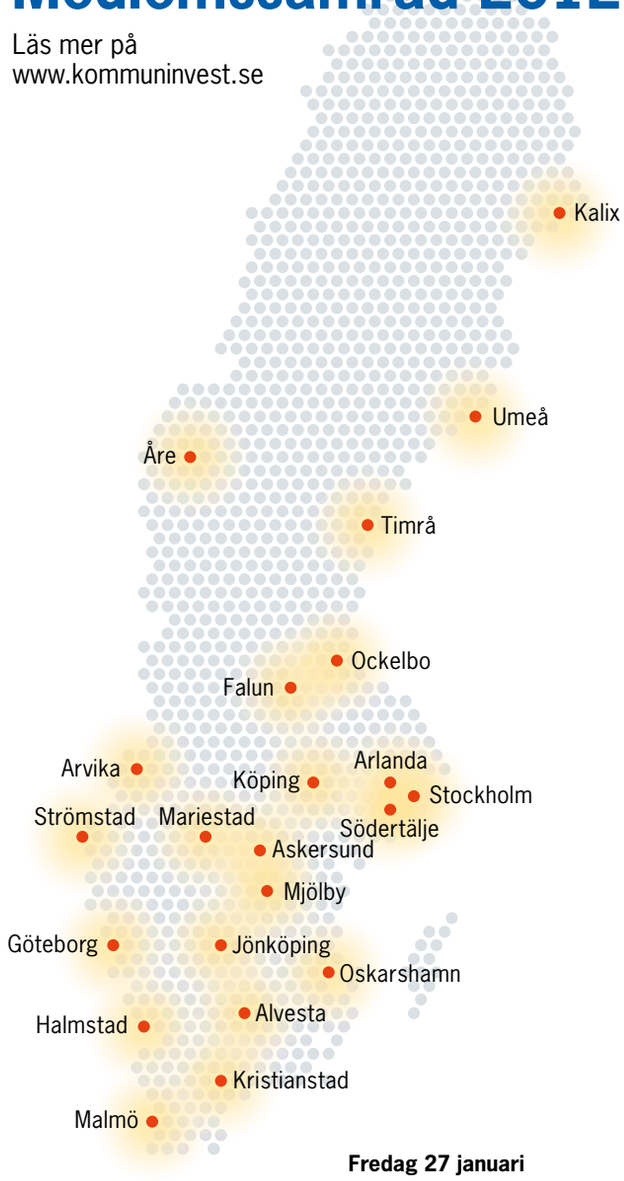

Vecka 3
Tisdag 17 januari
Halmstad
Arvika

Onsdag 18 januari
Göteborg
Mariestad
Åre

Torsdag 19 januari
Strömstad
Askersund

Vecka 4
Onsdag 25 januari
Arlanda
Kristianstad
Timrå

Torsdag 26 januari
Jönköping
Umeå

Fredag 27 januari
Kalix

Vecka 5
Tisdag 31 januari
Köping

Onsdag 1 februari
Falun

Torsdag 2 februari
Ockelbo

Vecka 6
Tisdag 7 februari
Oskarshamn
Stockholm

Onsdag 8 februari
Mjölby
Alvesta

Torsdag 9 februari
Södertälje
Malmö

I MÅL!

På Kommuninvests årsstämma i april 2011 antogs det nya regressavtalet samt garantiavtalet, det vill säga överenskommelsen om medlemmarnas ansvar för Kommuninvests motpartsexponeringar avseende derivat. Stämmans beslut att anta avtalen var enhälligt. Därefter krävdes emellertid konsekvensbeslut i varje medlems fullmäktige senast före oktober månads utgång.

Ansvarig på Kommuninvest för att bevaka att samtliga 262 medlemmar följde upp stämmans beslut med sina egna är Göran Mattsson.

Dialog talar med en glad Göran Mattsson. Samtliga medlemskommuner och medlemslandsting har nu tagit beslut om att anta avtalen!

HAR FRÅGAN OM AVTALEN RESULTERAT I NÅGRA DISKUSSIONER PÅ MEDLEMMARNAS FULLMÄKTIGEMÖTEN?

Från Kommuninvest har vi besökt ett femtontal medlemmar som på styrelse- eller fullmäktigenivå ville ha en utförlig presentation av ärendet. I övrigt har vi haft telefon- eller mailkontakt med i stort sett alla medlemmar.

Vi vet att riskbilder och dylikt har diskuterats i ett antal styrelse- och fullmäktigeförsamlingar runt om i Sverige. Hos ett fåtal medlemmar har enskilda ledamöter eller enskilda partier reserverat sig mot fullmäktiges beslut att godkänna avtalen men hos en mycket stor majoritet av medlemmarna har fullmäktige enhälligt godkänt avtalen.

Vi har i skrivande stund heller inte fått någon rapport om överklagande av något fullmäktigebeslut.

I sammanhanget vill jag nämna att ”avtalsfrågan” ventilerades ordentligt på våra medlemssamråd våren 2011. Mötena, på 22 platser i landet, besöktes sammantaget av 400 representanter för våra medlemmar, både på politiker- och tjänstemannanivå. Samråden var en mycket viktig del av förankringsprocessen.

HAR BESLUTET INNEBURIT MYCKET ADMINISTRATIVT ARBETE FÖR MEDLEMMARNA?

Ärendet har vandrat den ordinarie vägen från arbetsutskott/beredningar till kommunstyrelserna och landstingsstyrelserna och slutligen till respektive fullmäktigeförsamling. Kommuninvest har, som en självklar service till medlemmarna, förberett beslutet med en tydlig ärendebeskrivning, färdiga avtal och förslag till beslutsformuleringar.

Detta har säkerligen underlättat för såväl medlemmarna som för oss på Kommuninvest.

PÅ VILKET SÄTT KOMMER MEDLEMMARNA HA NYTTA AV DE NYA AVTALEN?

Avgörande för finansmarknadens förtroende är den solidariska borgen som krävs för ett medlemskap i Kommuninvest. Den har inte ändrats alls, utan är således vårt beständiga grundfundament. Medlemmarnas borgensförbindelse har alltid inneburit ett totalansvar för verksamheten.

De avtal som tagits fram är ett tydligare regressavtal (som ersätter det befintliga) samt ett nytt garantiavtal beträffande motpartsexponeringar i derivat (som ersätter dagens formuleringar på lånereverserna).

Den ökade tydligheten när det gäller medlemsansvaret gör att vi uppfattas som ännu starkare av omvärlden, vilket bidrar till attraktiva finansieringsvillkor även i framtiden.

Kommuninvest Dialog nr 4 – 2011

Attraktionskraft och beteende

Ett varumärkes kommunikation med nuvarande, blivande och tidigare anställda kallas employment branding. Begreppet är relativt nytt, men i decennier har insiktsfulla arbetsgivare förstått att deras viktigaste varumärkesvärden är de vandrande, det vill säga personalen.

Låt oss göra ett tankeexperiment. *Ett nytt företag inom elektronikbranschen har slagit upp sina portar. Deras motto är ”vi ger oss inte förrän du som kund är etthundra procent nöjd”. På webbsidor, i annonser, TV- och radioreklam basunerar man ut att en av de bärande idéerna är att vara småskaliga och ha en engagerad och kunnig personal. I sociala medier som till exempel Twitter kommunicerar företagets grundare, en så kallad superentreprenör, att det nu är renässans för den gamla hederliga butiken där man som kund blir igenkänd och får en äkta personlig betjäning.*

Uppmärksamheten blir enorm. På något sätt verkar det som att en hel nation har gått och väntat på en tillbakagång till en situation där man får uppmärksamhet och fackkunskaper. Det verkar till och med vara så att många är beredda att betala lite extra för att få den service man längtat efter. Superentreprenören får massor av gratis uppmärksamhet i form av intervjuer i TV och tidningar.

Butikskedjan som kort och gott heter ”Sedd” öppnar på tre orter till att börja med. Kunderna strömmar till. Snart öppnar ytterligare tio butiker runt om i Sverige. Och sedan smäller det till igen och tjugo nya butiker ser dagens ljus. Men efter bara fem år, så händer det något. Kunderna blir färre och färre. Marknadsandelarna blir mindre och de stora kedjorna ser ut att ta revansch.

Vad är det som har hänt? Varorna är det inget fel på. Affärsläget är bäst tänkbara. Reklamen ångar på. Varumärket är välkänt. Men kunderna upplever att personalen inte längre har samma glöd som de hade i starten. Det börjar bli lite si och så med uppmärksamheten mot kunderna.

Likaså med den fackkunskap som man hade lyft fram så starkt i reklamen. Varumärket inåt har förlorat sin kraft. Den egna personalen bär inte längre den idé som grundaren skapade och brann för.

Nu är det dags att lämna tankeexperimentet med den fiktiva butikskedjan. Berättelsen har nått sitt syfte. Nämligen pekat på vad som händer när de anställda, de viktigaste varumärkesbärarna, inte lever upp till de förväntningar som varumärket förespeglar utåt.

ARBETSGIVARVARUMÄRKE

Detta resonemang leder till behovet av employment branding. På svenska kan det kallas ett varumärkes kommunikation med anställda, ett slags arbetsgivarvarumärke. Och vidgar vi begreppet ytterligare har employment branding uppgiften att:

a) *Identifiera, attrahera och rekrytera rätt medarbetare.*
b) *Motivera och engagera nuvarande personal.*
c) *Behålla och odla relationer med dem som har slutat.*

Att hitta medarbetare av rätta virket är helt avgörande för framgång. Både på kort och lång sikt. Många företag säger sig leva med denna till synes självklara insikten. Men faktum är att de allra flesta företag slarvar i sin rekrytering. De orkar eller vill inte tillföra tillräckligt mycket av värderings- och attitydtester i sin urvalsprocess. I stället tar man genvägar och nöjer sig med några enkla frågor om till exempel serviceinställning som de flesta kandidater förstår att de ska svara ja på för att få anställningen. Som ett alternativ borde man kanske arbeta med dialog och rollspel för att få fram de arbetssökandes verkliga jag. Det vill säga i sistnämnda fall simulera verkliga kundmöten med situationer som tvingar fram ett antal snabba improvisationer.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH MOTIVATION

Employment branding handlar förstås inte enbart om teknik vid en anställningsintervju. Lika viktigt är det att få människor med rätt profil att söka sig till den aktuella arbetsgivaren. Och det kan vara nog så svårt. Ett företags geografiska placering kan vara helt avgörande. Den internationella urbaniseringstrenden undgår inte heller Sverige, där de flesta andra städer har svårt att matcha Stockholms magnetism. Kommuninvest tillhör de aktörer som för en kamp med Stockholm om de bästa hjärnorna inom finansförvaltning. ”Fortsatt god kompetensförsörjning är avgörande för vår verksamhet. Vårt huvudkontor ligger i Örebro som egentligen är en riktig strategisk placering för en verksamhet av vår karaktär. Vi är Sveriges demografiska centrum, det vill säga befolkningsmässiga mittpunkt. Ändå märker vi att många unga människor på något sätt känner att det är i Stockholm, och andra stora städer som Köpenhamn eller London man ska vara om man ska göra karriär i finansvärlden”, kommenterar Michael Jansson, personalchef på Kommuninvest.

LIVSKVALITET

Mikael Jansson ser ändå att Kommuninvest och Örebro har många fördelar om man delar upp slaget om duktiga medarbetare i flera olika ronder. Till exempel finns det livskvalitetsaspekter som ger Örebro plustecken. För ett antal år sedan publicerade tidningen Aftonbladet en undersökning som visade att en stockholmare behöver längre tid för sina transporter jämfört med en örebroare.

Denna mertid motsvarade en hel semestervecka! Och tidsbesparingen har med stor sannolikhet ökat ytterligare sedan dess. I Örebro är det lättare att hitta en bra bostad. ”Universitetets utveckling har också spelat oss i händerna”, menar Michael. Handelshögskolan vid Örebro universitet erbjuder utbildningar i världsklass inom ämnen som företagsekonomi, informatik och nationalekonomi.

INDIVIDENS UTVECKLING

”Hos oss får nyanställda många gånger chansen att tidigt arbeta självständigt och med utvecklande arbetsuppgifter”, menar Michael Jansson. Kommuninvest satsar målmedvetet och kraftfullt på de enskilda medarbetarnas utveckling – i genomsnitt 80 timmar per år och individ. Det kan handla om allt ifrån internationellt utbyte till ledarutbildning och avancerad kompetensutveckling. ”Vi ska inte glömma bort att en förutsättning för att vinna medlemmarnas och deras anställdas sympati är att vi som arbetsgivare har medarbetarnas tilltro”, avslutar Michael.

KOMMUNINVEST ÄR INTE SOM ALLA ANDRA

Maria Viimne är vice VD på Kommuninvest och ansvarig för varumärkesfrågor. Hon ser skillnaden mellan Kommuninvests idéburna verksamhet och de traditionella bankerna som en attraktionsfaktor. ”Vi ser att många människor med ett stort samhällsintresse attraheras av vår verksamhet. Vi är en del av den offentliga sektorn och bidrar till att ge människor en bättre vardag. Och vi behöver många duktiga specialister inom området finansiering och finansförvaltning i framtiden. En viktig del i vår kultur är att vi har roligt på jobbet samtidigt som vi utvecklas i avancerade arbetsgifter. Det finns en personlig tillfredsställelse i att arbeta för att skapa trygga och sunda finansieringslösningar. Dessa dimensioner ska vi inte glömma bort.” Maria menar att varumärkeskommunikation därför måste vända sig både utåt mot medlemmar, kunder och finansmarknad och inåt mot de anställda.

MOTIVATION SKAPAR MERVÄRDEN

Det finns flera studier som slår fast värdet av medarbetare som lever i symbios med varumärkesvärderingar hos det företaget hon eller han arbetar i. En undersökning inom serviceindustrin visar att engagerad personal är mer än 40 procent effektivare.

Personalens förtroende för ledningen är också en del av ett varumärkes framgång. Även här visar undersökningar ett tydligt samband mellan en ledare som har personalens förtroende och de anställdas prestation. Är förtroendet högt ökar företagets resultat. Och tvärtom. En ledare måste alltid se sig själv som en förebild. Här kan inga välformulerade internskrifter i världen ersätta kött och blod.

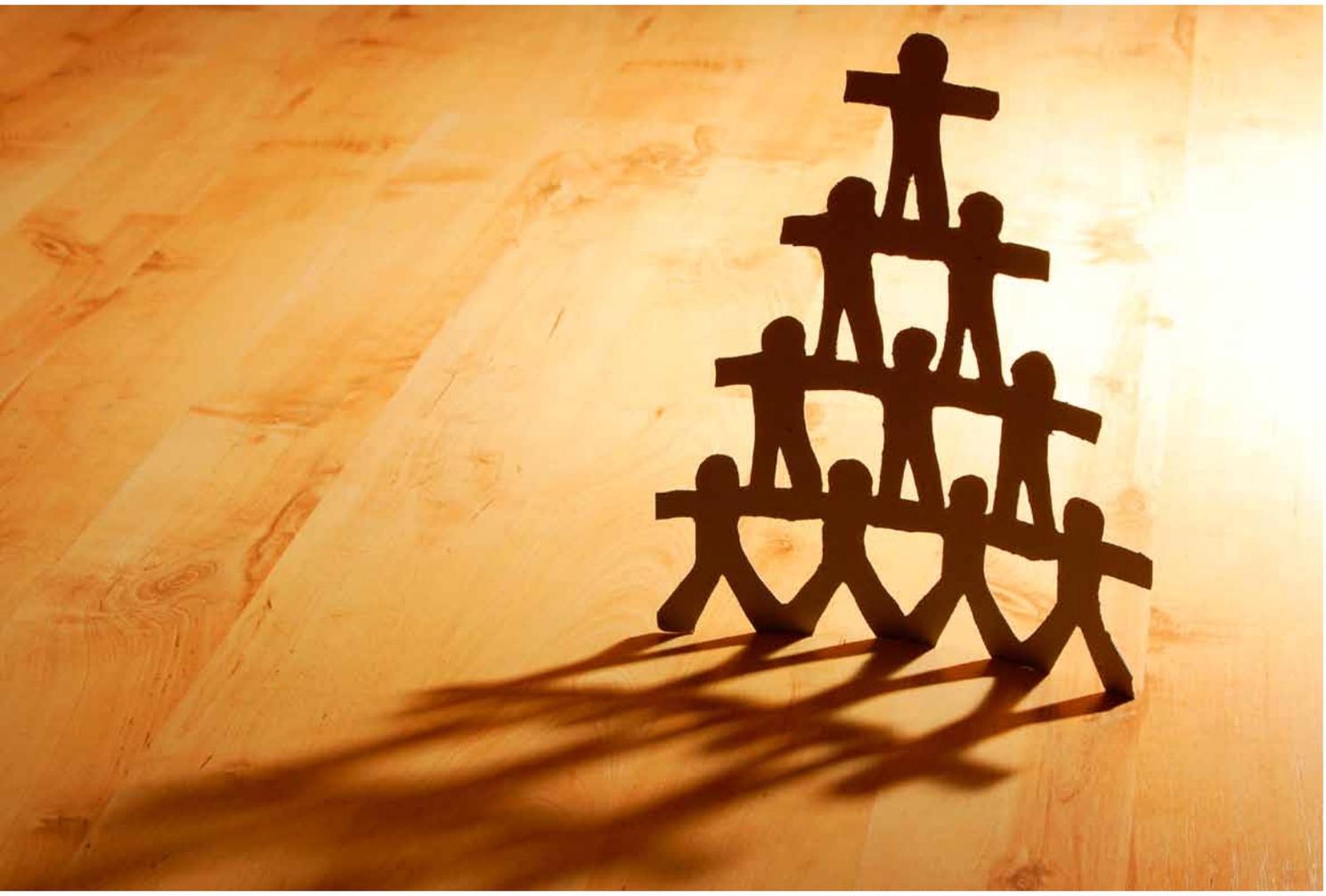

Välkommen till Kommuninvests föreningsstämma

Onsdagen den 18 april 2012, Clarion Hotel Sign, Stockholm

Inbjudan med program kommer i januari.

Kom ihåg att utse stämmoombud!
Vi vill passa på att påminna alla våra medlemmar om att, i god tid före föreningsstämman den 18 april 2012, utse vem som skall vara stämmoombud. Sänd ett protokollutdrag till Thomas Åkelius, på Kommuninvest, så snart beslutet är fattat.

KOMMUNINVEST

Kommuninvests Kundgrupp

Fredrik Sjudin | Ann Sörman | Ulf Selinder | Sofia Frändberg | Johan Sigge | Nedim Murtic | Mattias Bokenblom | Karl Aigéus | Krister Frödin | Åke Nilsson | Pelle Holmertz

Servicedisk för låneärenden och offerter
kundgruppen@kommuninvest.se
Telefon 010-470 88 20
Kl 08.00–12.00, 13.00–17.00

Fredrik Sjudin
Finansrådgivare
010-470 88 28
fredrik.sjudin@kommuninvest.se

Krister Frödin
Finansrådgivare
010-470 88 21
krister.frodin@kommuninvest.se

Ulf Selinder
Finansrådgivare
010-470 88 26
ulf.selinder@kommuninvest.se

Pelle Holmertz
Chef Kundgruppen
010-470 88 61
pelle.holmertz@kommuninvest.se

Johan Sigge
Finansrådgivare
010-470 88 29
johan.sigge@kommuninvest.se

Nedim Murtic
Finansrådgivare
010-470 88 25
nedim.murtic@kommuninvest.se

Åke Nilsson
Finansrådgivare
010-470 88 22
ake.nilsson@kommuninvest.se

Ann Sörman
Finansrådgivare
010-470 88 27
ann.sorman@kommuninvest.se

Karl Aigéus
Finansrådgivare
010-470 88 23
karl.aigeus@kommuninvest.se

Sofia Frändberg
Finansrådgivare
010-470 88 24
sofia.frandberg@kommuninvest.se

Mattias Bokenblom
Forsknings- och utbildningsansvarig
010-470 88 03
mattias.bokenblom@kommuninvest.se

Välkomna som medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening

NYKÖPINGS KOMMUN
265-2011

GISLAVEDS KOMMUN
266-2011

Tillsammans bär vi på en bra idé.

Nytt telefonnummer till Kommuninvests växel.

010-470 87 00

Nuvarande växelnummer samt alla befintliga anknytningsnummer kommer att finnas kvar parallellt, under en övergångsperiod.

Den nya telefonväxeln har många tekniska och administrativa fördelar, som betyder att vi kan ge ännu bättre telefonservice.

Vill du ha Dialog i digital form?

Är du intresserad av att ersätta din nuvarande pappersutgåva av Kommuninvest Dialog med en digital variant? Kontakta Stina Lantz, **stina.lantz@kommuninvest.se** så kommer du i fortsättningen att få en PDF via e-post.

Dialogs ekonomiskola 2

Välkommen till andra delen av Dialogs ekonomiskola. Den här gången ska vi ta itu med två begrepp som är centrala vid upplåning för stora låntagare som stater, organisationer och företag – ”kreditvärdering” samt ”kreditkvalitet”.

Kreditvärdering och kreditkvalitet

Ordet ”betyg” associerar nog de flesta av oss med skoltiden. Där sätts betyg baserat på en persons prestation och kunskap inom ett visst område. Betyg fyller dock en central funktion även i finansvärlden för att gradera olika aktörers finansiella förmåga och riskbild.

För Kommuninvest blir dessa betyg aktuella under upplåningen. Större delen av våra lån finansieras genom att ge ut – emittera – skuldebrev som obligationer och certifikat. På kapitalmarknaden utvärderas skuldebrev efter en rad faktorer där bland annat kreditkvalitet hos utgivaren är viktigt. Med detta menas hur säkert det är att en emittent kan betala tillbaka sitt lån när ett skuldebrev förfaller till betalning.

En aktörs kreditkvalitet grundar sig ofta på en kreditvärdering. Detta genomförs av kreditvärderingsinstitut som Moody’s eller Standard & Poor’s och är en oberoende genomgång av aktörens finansiella situation. Precis som när en privatperson lånar pengar är låntagarens ekonomiska stabilitet och tidigare eventuella anmärkningar viktiga att beakta. Eventuellt osunda finanser eller sena betalningar är exempel på faktorer som kan dra ned det slutgiltiga betyget i kreditvärderingen.

Hög kreditkvalitet hos en emittent ger signaler till investerare om låg kreditrisk. På så vis har eventuella investerare möjlighet att bedöma hur riskabelt ett lån är samt räntenivåns skälighet.

Kommuninvest har i dag högsta betyg från både Moody’s och Standard & Poor’s, det vill säga dubbla trippel-A-betyg. Det är vi ensamma om i hela Sverige tillsammans med Stockholms stad och svenska staten. Våra långivare kan med andra ord känna sig trygga med att vi alltid betalar tillbaka våra lån i rätt tid.

Standard & Poor’s långsiktiga kreditbetyg
(något förenklat)

AAA	Låntagare av högsta kvalitet, tillförlitlig och stabil.
AA	Låntagare av hög kvalitet, något högre risk än för AAA.
A	Låntagare av hög kvalitet, men vars finansiella stabilitet kan påverkas av vissa ekonomiska omvärldsfaktorer.
BBB	Låntagare av mellanklassnivå, tillfredsställande betalningsförmåga för tillfället.
BB	Högre känslighet för förändringar i ekonomin.
B	Finansernas skick varierar väsentligt.
CCC	Befinner sig i ett utsatt läge och är beroende av gynnsamma faktorer i omvärlden.
CC	Mycket utsatt, högst spekulativa obligationer.
C	Mycket utsatt, kanske i stort sett bankrutt men kan fortfarande möta vissa betalningskrav.
CI	Ligger efter med ränteinbetalningar.
R	Under bevakning på grund av ansträngda finanser.
SD	Har ställt in betalningarna för vissa obligationer.
D	Har ställt in betalningarna för vissa obligationer och Standard & Poor´s tror att man kommer att ställa in betalningarna för de flesta.
NR	Ingen bedömning

Källa: ekonomisverige.se